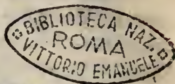
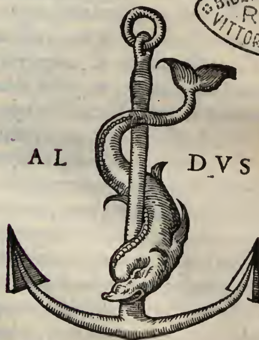
TIBVLLVS.

M. ANTONII MVRETI
in eum ſcholia,

AD TORQVATVM BEMBVM
PETRI F.

VENETIIS,
apud Paulum Manutium,
Aldi F. M. D. LVIII.

M. ANTONIVS MVRETVS TORQVATO BEMBO PETRI F. S. D.

MAGNA felicitate mihi carere uideor, TORQVATE BEMBE, *quòd non ita mature in Italiã uenerim, ut patrem tuum, uirum immortalitate dignissimum, uidere, atque alloqui possem. nam et incredibilem quandam uoluptatem hausissem ex illius herois aspectu, qui aut solus, aut præcipue effecerat, ut ne hæc ætas superioribus sæculis inuideret: & effecissem, nisi ualde fallor, ut ipse me, pro humanitate illa, qua complectebatur omnes, in quibus esset aliqua non alieni à Musis ingenij significatio, non usquequaque sibi despiciendum putaret. Nunc, quando id, quod cuperem, consequi nullo modo possum: certe quidem id, quod proximum est, sedulo facio: colo, quacunque ratione licet, memoriam illius: et cũ in omni sermone, tum in scriptis meis, libentissime facio, ut eum laudem, qui mihi neque à me, neque à quoquam satis laudari posse unquam uidetur. neque uero ita sum amens, ut ad gloriam ipsius quicquam meo testimonio posse adijci censeam. Sed ita plane iudico: ut deus, qui nullius præconio indiget, laudari se tamen ab hominibus uult: sic beatas illas mentes, in cælum receptas, et cum deo coniunctas, gaudere, cum se à nobis coli ac celebrari uident. er*

go perinde ac si huius rei sensus ad Petrum ipsum Bembum peruenturus sit, ita de ipsius admirabili doctrina, singulari eloquentia, ceterisq; uirtutibus, quoties occasio est, prædico. quod siue ita est, gaudeo: siue ipse me fallo, tamen hunc errorem, qui me tantopere delectat, mihi eripi nolim. Equidem non solum quæ ille nobis monumenta ingenij sui plurima ac pulcherrima reliquit, accurate peruolutare, uerum etiam imagines corporis ipsius studiose cõtemplari soleo: magnamq; ex eis oblectationem capio: quòd illæ mihi ipsum ante oculos constituere uideantur. Iam si aut depictam in tabula, aut marmore expressam, aut in ære, argento ue insculptam Petri Bembi imaginem prope diuino cultu afficere solitus sum: quid me tibi facere par est Torquate Bembe, quem nobis diuinus ille uir uiuá & spirantem tum corporis, tum multo magis ingenij ac uirtutum suarum imaginem reliquit? Itaque ut intelligas, te à me tanti fieri, quanti æquum est et talis uiri filium, et talem filium, qui paternæ gloriæ præclare omni ex parte respondeat: mitto ad te muneri Tibullum, hoc est, eum poetam, quem pater tuus felicissime expressit, emendatum à me, & breuibus scholijs illustratum, qui tibi testimonium aliquod sit incredibilis obseruantiæ erga te meæ. Paruum munus, fateor: sed & à magno animo proficiscitur; & maiora alia subsequentur, si hoc tibi non ingratum fuisse cognouero. Vale.

Non. Mai. M. D. LVIII. Patauio.

ALBII TIBVLLI, EQVITIS ROMANI, LIBER I.

DIVITIAS alius fuluo sibi cōgerat auro,
Et teneat culti iugera magna soli:
Quem labor assiduus uicino terreat hoste,
Martia cui somnos classica pulsa fugēt.
Me mea paupertas uitæ traducat inerti,
Dum meus assiduo luceat igne focus.
Ipse seram teneras maturo tempore uites
Rusticus, & facili grandia poma manu.
Nec spes destituat, sed frugum semper aceruos
Præbeat, & pleno pinguia musta lacu.
Nam ueneror, seu stipes habet desertus in agris,
Seu uetus in triuio florida serta lapis.
Et quodcunque mihi pomum nouus educat annus,
Libatum agricolæ ponitur ante deo.
Flaua Ceres, tibi sit nostro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.
Pomosisq; ruber custos ponatur in hortis,
Terreat ut sæua falce Priapus aues.
Vos quoque felicis quondam, nunc pauperis agri
Custodes, fertis munera uestra lares.
Tunc uitula innumeros lustrabat cæsa iuuencos,
Nunc agna exigui est hostia parua soli.
Agna cadet uobis, quam circum rustica pubes
Clamet, io messes, & bona uina date.

Iam modo non possum contentus uiuere paruo,
Nec semper longæ deditus esse uiæ:
Sed canis æstiuos ortus uitare sub umbra
Arboris, ad riuos prætereuntis aquæ.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
Aut stimulo tardos increpuisse boues.
Non agnam ue sinu pigeat, fœtum ue capellæ
Desertum oblita matre referre domum.
At uos exiguo pecori furesq;, lupiq;
Parcite. de magno est præda petenda grege.
Hic ego pastoremq; meum lustrare quotannis,
Et placidam soleo spargere lacte Palem.
Assitis diui, nec uos è paupere mensa
Dona, nec è puris spernite fictilibus.
Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuitq; luto.
Non ego diuitias patrum, fructusq; requiro;
Quos tulit antiquo condita messis auo.
Parua seges satis est: satis est requiescere lecto,
Scilicet & solito membra leuare toro.
Quàm iuuat immites uentos audire cubantem,
Et dominam tenero continuisse sinu,
Aut, gelidas hibernus aquas cum fuderit auster,
Securum somnos, igne iuuante, sequi.
Hoc mihi contingat. sit diues, iure furorem
Qui maris, & tristes ferre potest pluuias.
O, quantum est auri, pereat, potiusq; smaragdi,
Quàm fleat ob nostras ulla puella uias.
Te bellare decet terra Messalla, mariq;,

Vt domus hostiles præferat exuuias.
Me retinent uinctum formosæ uincla puellæ:
Et sedeo duras ianitor ante fores.
Non ego laudari cupio mea Delia: tecum
Dummodo sim, quæso segnis, innersq; uocer.
Te spectem, suprema mihi cum uenerit hora;
Te teneam moriens deficiente manu.
Flebis & arsuro positum me Delia lecto;
Tristibus & lacrymis oscula mista dabis.
Flebis: non tua sunt duro præcordia ferro
Vincta, nec in tenero stat tibi corde silex.
Illo non iuuenis poterit de funere quisquam
Lumina, non uirgo sicca referre domum.
Tu manes ne læde meos, sed parce solutis
Crinibus, & teneris Delia parce genis.
Interea, dum fata sinunt, iungamus amores.
Iam ueniet tenebris mors adoperta caput.
Iam subrepet iners ætas; nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capiti.
Nunc leuis est tractanda Venus, dum frangere postes
Non pudet, & rixas inseruisse iuuat.
Hic ego dux, milesq; bonus. uos signa, tubæq;
Ite procul, cupidis uulnera ferte uiris,
Ferte & opes. ego composito securus aceruo
Dites despiciam, despiciamq; famem.

ELEGIA II.

ADde merum, uinoq; graues compesce dolores,
Occupet ut fessi lumina uicta sopor:
Neu quisquam multo perfusum tẽpora baccho

Excitet, infelix dum requiescit amans.
Nam posita est nostræ custodia sæua puellæ,
Clauditur & dura ianua firma sera.
Ianua difficilis dominæ, te uerberet imber,
Te Iouis imperio fulmina missa petant.
Ianua iam pateas uni mihi uicta querelis,
Nec furtim uerso cardine aperta sones.
Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,
Ignoscas: capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet, quæ plurima uoce peregi
Supplice, cum posti florida serta darem.
Tu quoque ne timide custodes Delia falle.
Audendum est. fortes adiuuat ipsa Venus.
Illa fauet, seu quis iuuenis noua limina tentat,
Seu referat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto,
Illa pedem nullo ponere posse sono:
Illa uiro coram nutus conferre loquaces,
Blandaq; compositis abdere uerba notis.
Nec docet hoc omnes, sed quos nec inertia tardat,
Nec uetat obscura surgere nocte timor.
En ego cum tenebris tota uagor anxius urbe,
Securum in tenebris me facit esse Venus.
Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta præmia ueste petat.
Quisquis amore tenetur, eat tutusq;, sacerq;
Qualibet. insidias non timuisse decet.
Non mihi pigra nocent hibernæ frigora noctis,
Non mihi, cum multa decidit imber aqua.

Non labor hic lædit, reseret modo Delia postes,
Et uocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu uir, seu femina fias
Obuia. celari uult sua furta Venus.
Neu strepitu terrete pedum: neu quærite nomen,
Neu prope fulgenti lumina ferte face.
Si quis & imprudens aspexerit, occulat ille,
Perq; deos omnes se meminisse neget.
Nam fuerit quicunque loquax, is sanguine natam,
Is Venerem è rapido sentiet esse mari.
Nec tamen huic credet coniux tuus, ut mihi uerax
Pollicita est magico saga ministerio.
Hanc ego de cælo ducentem sidera uidi:
Fluminis hæc rapidi carmine uertit iter.
Hæc cantu finditq; solum, manesq; sepulcris
Elicit, & tepido deuocat ossa rogo:
Iam ciet infernas magico stridore cateruas:
Iam iubet, aspersas lacte, referre pedem.
Cum libet, hæc tristi depellit nubila cælo:
Cum libet, æstiuo prouocat orbe niues.
Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas,
Sola feros Hecates perdomuisse canes.
Hæc mihi composuit cantus, queis fallere posses:
Ter cane, ter dictis despue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,
Non sibi, si in molli uiderit ipse sinu.
Tu tamen abstineas alijs. nam cetera cernet
Omnia: de me uno sentiet ipse nihil.
Quid credam? nempe hæc eadem se dixit amores

Cantibus, aut herbis ſoluere poſſe meos.
Et me luſtrauit tedis, & nocte ſerena
Concidit ad magicos hoſtia pulla deos.
Non ut totus abeſſet amor, ſed mutuus eſſet,
Orabam: nec te poſſe carere uelim.
Ferreus ille fuit, qui, te cum poſſet habere,
Maluerit prædas ſtultus, & arma ſequi.
Ille licet Cilicum uictas agat ante cateruas,
Ponat & in capto martia caſtra ſolo;
Totus & argento contextus, totus & auro,
Inſideat celeri conſpiciendus equo:
Ipſe boues mea ſi tecum modo Delia poſſim
Iungere, & in ſolito paſcere monte pecus;
Et te dum liceat teneris retinere lacertis,
Mollis, & in culta ſit mihi ſomnus humo.
Quid Tyrio recubare toro ſine amore ſecundo
Prodeſt? cum fletu nox uigilanda uenit.
Nam neque tum plumæ, nec ſtragula picta ſoporem,
Nec ſonitus placidæ ducere poſſet aquæ.
Num Veneris magnæ uiolaui numina uerbo,
Et mea nunc pœnas impia lingua luit?
Num feror inceſtus ſedes adijſſe deorum,
Sertaq; de ſanctis diripuiſſe focis?
Non ego tellurem genibus perrepere ſupplex,
Et miſerum ſancto tundere poſte caput.
Non ego, ſi merui, dubitem procumbere templis,
Et dare ſacratis oſcula liminibus.
At tu, qui lætus rides, mala noſtra caueto.
Mox tibi non uanus ſæuiet ipſe deus.

Vidi ego, qui iuuenum miseros lusisset amores,
Post Veneris uinclis subdere colla senem,
Et sibi blanditias tremula componere uoce,
Et manibus canas fingere uelle comas.
Stare nec ante fores puduit, caræ ue puellæ
Ancillam medio detinuisse foro.
Hunc puer, hunc iuuenis turba circunstetit arcta:
Despuit in molles & sibi quisque sinus.
At mihi parce Venus. semper tibi dedita seruit
Mens mea. quid messes uris acerba tuas?

AD MESSALLAM, ELEGIA III.

IBITIS Aegeas sine me Messalla per undas,
O utinam memores ipse, cohorsq; mei.
Me tenet ignotis ægrum Phæacia terris.
Abstineas auidas mors precor atra manus.
Abstineas mors atra precor. non hic mihi mater,
Quæ legat in mæstos ossa perusta sinus,
Non soror, Assyrios cineri quæ dedat odores,
Et fleat effusis ante sepulcra comis:
Delia non usquam: quæ me cum mitteret urbe,
Dicitur ante omnes consuluisse deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit: illi
Rettulit è triuijs omnia certa puer.
Cuncta dabant reditum. tamen est deterrita nunquã,
Quin fleret, nostras respiceretq; uias.
Ipse ego solator, cum iam mandata dedissem;
Quærebam tardas anxius usque moras.

Aut ego sum caussatus, aues dant omina dira,
Saturni aut sacram me tenuisse diem.
O quoties ingressus iter, mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem.
Audeat inuito ne quis discedere amore,
Aut sciat egressum se prohibente deo.
Quid tua nunc Isis tibi Delia? quid mihi prosunt
Illa tua toties sistra repulsa manu?
Quidue pie, dum sacra colis, pureq; lauari
Te memini, & puro secubuisse toro?
Nunc dea, nunc succurre mihi. nam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis.
Vt mea uotiuas persoluens Delia uoces
Ante sacras lino tecta fores sedeat,
Bisq; die, resoluta comas, tibi dicere laudes
Insignis turba debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare penates,
Redderéq; antiquo menstrua tura lari.
QVAM bene Saturno uiuebant rege prius, qu.
Tellus in longas est patefacta uias.
Non dum cæruleas pinus contempserat undas,
Effusum uentis præbueratq; sinum,
Nec uagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externa nauita merce ratem.
Illo non ualidus subijt iuga tempore taurus,
Non domito frænos ore momordit equus.
Non domus ulla fores habuit, non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arua lapis.
Ipsæ mella dabant quercus, ultroq; ferebant

Obuia securis ubera lactis oues.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec ensem
Immiti sæuus duxerat arte faber.
Nunc Ioue sub domino cædes, & uulnera semper.
Nunc mare, nunc leti mille repente uiæ.
Parce pater. timidum non me periuria terrent,
Non dicta in sanctos impia uerba deos.
Quod si fatales iam nunc expleuimus annos,
Fac lapis inscriptis stet super ossa notis:
Hic iacet immiti consumptus morte Tibullus,
Messallam terra dum sequiturq; mari.
Sed me, quòd facilis tenero sum semper amori,
Ipsa Venus campos ducet in Elysios.
Hic choreæ, cantusq; uigent, passimq; uagantes
Dulce sonant tenui gutture carmen aues.
Fert casiam non culta seges, totosq; per agros
Floret odoratis terra benigna rosis.
Ac iuuenum series teneris immista puellis
Ludit, & assidue prœlia miscet Amor.
Illic est cuicunque rapax mors uenit amanti,
Et gerit insigni myrtea serta coma.
At scelerata iacet sedes in nocte profunda
Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
Tisiphoneq; impexa feros pro crinibus angues
Sæuit, & huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in turba serpentum Cerberus ore
Stridet, & æratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
Versantur celeri noxia membra rota,

Porrectusq; nouem Tityus per iugera terræ,
Assiduas atro uiscere pascit aues.
Tantalus est illic, & circum, stagna: sed acrem
Iam iam poturi deserit unda sitim.
Et Danai proles, Veneris quòd numina læsit,
In caua Lethæas dolia portat aquas.
Illic sit quicunque meos uiolauit amores,
Optauit lentas & mihi militias.
At tu casta precor maneas, sanctiq; pudoris
Assideat custos sedula semper anus.
Hæc tibi fabellas referat, positaq; lucerna
Deducat plena stamina longa colo:
Ac circa grauibus pensis affixa puella
Paulatim somno fessa remittat opus.
Tunc ueniam subito: nec quisquam nunciet ante,
Sed uidear cælo missus adesse tibi.
Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,
Obuia nudato Delia curre pede.
Hoc precor, hunc illum nobis aurora nitentem
Luciferum roseis candida portet equis.

AD PRIAPVM ELEGIA IIII.

S IC umbrosa tibi contingant tecta Priape,
Ne capiti soles, ne noceantq; niues,
Quæ tua formosos cepit solertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est.
Nudus, & hibernæ producis frigora brumæ,
Nudus & æstiui tempora sicca canis.

Sic ego, tum Bacchi respondit rustica proles
* Armatus curua sic mihi falce deus:
O fuge te teneræ puerorum credere turbæ:
Nam caussam iusti semper amoris habent.
Hic placet, angustis quòd equum compescit habenis:
Hic placidam niueo pectore pellit aquam:
Hic, quia fortis adest audacia, cepit: at illi
Virgineus teneras stat pudor ante genas.
Sed ne te capiant, primo si forte negabit,
Tædia, paulatim sub iuga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones.
Longa dies molli saxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus uuas.
Annus agit certa lucida signa uice.
Nec iurare time. Veneris periuria uenti
Irrita per terras, & freta summa ferunt.
Gratia magna Ioui. uetuit pater ipse ualere,
Iurasset cupide quicquid ineptus amor.
Perq; suas impune sinit Dictynna sagittas
Affirmes, crines perq; Minerua suos.
At si tardus eris, errabis, transiet ætas.
Quàm cito non segnis stat, remeatq; dies.
Quàm cito purpureos deperdit terra colores.
Quàm cito formosas populus alta comas.
Quàm iacet, infirmæ uenere ubi fata senectæ,
Qui prior Elæo est carcere missus, equus.
Vidi iam iuuenem, premeret cum serior ætas,
Mærentem stultos præteriisse dies.
Crudeles diui, serpens nouus exuit annos.

Formæ non ullam fata dedere moram.
Solis æterna est Phœbo, Bacchoq; iuuentas:
Nam decet intonsus crinis utrunque deum.
Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit,
Cedas: obsequio plurima uincit amor.
Neu comes ire neges, quamuis uia longa paretur,
Et canis arenti torreat arua siti.
Quamuis prætexens picta ferrugine cælum
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel si cæruleas puppi uolet ire per undas,
Ipse leuem remo per freta pelle ratem.
Nec te pœniteat duro subiisse labori,
Aut operi insuetas atteruisse manus.
Nec, uelit insidiis altas si claudere ualles,
Dum placeas, humeris retia ferre neges.
Si uolet arma, leui tentabis ludere dextra:
Sæpe dabis nudum, uincat ut ille, latus.
Tunc tibi mitis erit: rapias tum cara licebit
Oscula: pugnabit, sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo; post offeret ipse uolenti,
Post etiam collo se implicuisse uolet.
Heu, male nunc artes miseras hæc sæcula tractant.
Iam tener assueuit munera uelle puer.
Iam tu qui Venerem docuisti uendere primus,
Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.
Pieridas pueri, doctos & amate poetas,
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma: carmina ni sint,
Ex humero Pelopis non nituisset ebur.

Quem

Quem referent Musæ, uiuet, dum robora tellus,
Dum cælum stellas, dum uehet amnis aquas.
At qui non audit Musas, qui uendit amorem,
Idææ currus ille sequatur Opis.
Et tercentenas erroribus expleat urbes,
Et secet ad Phrygios uilia membra modos.
Blanditijs uult esse locum Venus ipsa: querelis
Supplicibus, miseris flentibus illa fauet.
Hæc mihi, quæ canerem Tityo, deus edidit ore:
Sed Tityum coniux hæc meminisse uetat.
Pareat ille suæ. uos me celebrate magistrum,
Quos male habet multa callidus arte puer.
Gloria cuique sua est. me, qui spernentur amantes,
Consultent, cunctis ianua nostra patet.
Tempus erit, cum me, Veneris præcepta ferentem
Deducat iuuenum sedula turba senem.
Eheu quàm Marathus lento me torquet amore.
Deficiunt artes, deficiuntq; doli.
Parce puer quæso, ne turbis fabula fiam,
Cum mea ridebunt uana magisteria.

ELEGIA V.

Asper eram, et bene dissidiũ me ferre loquebar
At mihi nunc longe gloria fortis adest.
Nãque agor, ut per plana citus sola uerbere turbo
Quem celer assueta uersat ab arte puer.
Vre ferum, & torque, libeat ne dicere quicquam
Magnificum posthac, horrida uerba doma.
Parce tamen: per te furtiui fœdera lecti,
Per Venerem quæso, compositumq; caput.

Ille ego, cum tristi morbo defessa iaceres,
  Te dicor uotis eripuisse meis.
Ipseq; ter circum lustraui sulfure puro,
  Carmine cum magico præcinuisset anus.
Ipse procuraui, ne possent sæua nocere
  Somnia, ter salsa deueneranda mola.
Ipse ego uelatus filo, tunicisq; solutis
  Vota nouem Veneri nocte silente dedi.
Omnia persolui: fruitur nunc alter amore,
  Et precibus felix utitur ille meis.
At mihi felicem uitam, si salua fuisses,
  Fingebam demens, sed renuente deo.
Rura colam, frugumq; aderit mea Delia custos,
  Area dum messes sole calente teret.
Hæc mihi seruabit plenis in lyntribus uuas,
  Pressaq; ueloci candida musta pede:
Consuescet numerare pecus, consuescet amantis
  Garrulus in dominæ ludere uerna sinu.
Illa deo sciet agricolæ pro uitibus uuam,
  Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos, illi sint omnia curæ,
  Et iuuet in tota me nihil esse domo.
Huc ueniet Messalla meus, cui dulcia poma
  Delia selectis detrahat arboribus:
Et tantum uenerata uirum, hunc sedula curet,
  Huic paret, atque epulas ipsa ministra gerat.
Hæc mihi fingebam, quæ nunc Caurusq;, Notusq;
  Iactat odoratos uota per Armenios.
Sæpe ego tentaui curas depellere uino:

At dolor in lacrymas uerterat omne merum.
Sæpe aliam tenui: sed iam cum gaudia adirem,
Admonuit dominæ, deseruitq; Venus.
Tunc me discedens deuotum femina dixit,
* Et pudet, & narrat scire nefanda mea.
Non facit hoc uerbis: facie, tenerisq; lacertis
Deuouet, & flauis nostra puella comis.
Talis ad Aemonium Nereis Pelea quondam
Vecta est frænato cærula pisce Thetis.
Hæc nocuere mihi, quòd adest huic diues amator.
Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
Tristia cum multo pocula felle bibat.
Hanc uolitent animæ circum, sua fata querentes:
Semper & è tectis stryx uiolenta canat.
Ipsa fame stimulante furens, escasq; sepulcris
Quærat, & à sæuis ossa relicta lupis.
Currat & inguinibus nudis, ululetq; per urbes.
Post agat hanc triuijs aspera turba canum.
Eueniet, dat signa deus: sunt numina amanti.
Sæuit & iniusta lege relicta Venus.
At tu quamprimum sagæ præcepta rapacis
Desere. nam donis uincitur omnis amor.
Pauper erit præsto semper tibi, pauper adibit
Primus, & in tenero fixus erit latere.
Pauper in angusto fidus comes agmine turbæ,
Subijcietq; manus, efficietq; uiam.
Pauper ad occultos furtim deducet amicos,
Vinclaq; de niueo detrahet ipse pede.

Heu canimus frustra: nec uerbis uicta patescit
Ianua, sed plena est percutienda manu.
At tu, qui potior nunc es, mea fata caueto:
Versatur celeri sors leuis orbe rotæ.
Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit,
Et simulat transire domum, mox deinde recurrit
Solus, & ante ipsas excreat usque fores.
Nescio quid furtiuus amor parat. utere quæso,
Dum licet. in liquida nat tibi lynter aqua.

ELEGIA VI.

Semper ut inducar, blãdos offers mihi uultus:
Post tamen es misero tristis, et asper Amor.
Quid tibi sæuitiæ mecũ est? an gloria magna
Insidias homini composuisse deum?
Iam mihi tenduntur casses, iam Delia furtim
Nescio quem tacita callida nocte fouet.
Illa quidem tam multa negat: sed credere durum est.
Sic etiam de me pernegat usque uiro.
Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes. eheu nunc premor arte mea.
Fingere tunc didicit caussas, cur sola cubaret,
Cardine tunc tacito uertere posse fores.
Tunc succos, herbasq; dedi, quis liuor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus.
At tu fallacis coniux incaute puellæ,
Me quoque seruato, peccet ut illa nihil.
Neu iuuenes celebret multo sermone caueto,
Ne ue cubet laxo pectus aperta sinu.

Neu te decipiat nutu, digitoq; liquorem
Ne trahat, & mensæ ducat in orbe notas.
Exibit quàm sæpe time, seu uisere dicet
Sacra bonæ maribus non adeunda deæ.
At mihi si credas, illam sequar unus ad aras.
Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Sæpe, uelut gemmas eius, signumq; probarem,
Per caussam memini me tetigisse manum.
Sæpe mero somnum peperi tibi: at ipse bibebam
Sobria supposita pocula uictor aqua.
Non ego te læsi prudens: ignosce fatenti:
Iussit Amor. Contra quis ferat arma deos?
Ille ego sum, nec me iam dicere uera pudebit,
Instabat tota cui tua nocte canis.
Quid tenera tibi coniuge opus, tua si bona nescis
Seruare? ah frustra clauis inest foribus.
Te tenet, absentes alios suspirat amores,
Et simulat subito condoluisse caput.
At mihi seruandam credas. non sæua recuso
Verbera, detrecto non ego uincla pedum.
Tunc procul absitis, quisquis colit arte capillos,
Effluit effuso cui toga lapsa sinu:
Quisquis & occurret ne possit crimen habere,
Stet procul, aut alia stet procul ante uia.
Sic fieri iubet ipse deus, sic magna sacerdos
Est mihi diuino uaticinata sono.
Hæc ubi Bellonæ motu est agitata, nec acrem
Flamam, non amens uerbera torta timet.
Ipsa bipenne suos cædit uiolenta lacertos,

Sanguineq; effuso spargit inulta deam.
Statq; latus præfixa ueru, stat saucia pectus,
Et canit euentus, quos dea magna monet.
Parcite, quam custodit amor, uiolare puellam:
Ne pigeat magno post didicisse malo.
Attigerit labentur opes, ut uulnere nostro
Sanguis, ut hic uentis diripiturq; cinis.
Et tibi nescio quas dixit mea Delia pœnas.
Si tamen admittas: sit precor illa leuis.
Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
Me mouet, atque iras aurea uincit anus.
Hæc mihi te adducit tenebris, multoq; timore
Coniungit nostras clam taciturna manus.
Hæc foribusq; manet noctu me affixa, proculq;
Cognoscit strepitus me ueniente pedum.
Viue diu mihi dulcis anus: proprios ego tecum,
Sit modo fas, annos contribuisse uelim.
Te semper, natamq; tuam te propter amabo:
Quicquid agit, sanguis est tamen illa tuus.
Sit modo casta doce, quamuis non uitta ligatos
Impediat crines, nec stola longa pedes.
Et mihi sint duræ leges, laudare nec ullam
Possim, quin oculos appetat illa meos.
Et si quid peccasse putor, ducorq; capillis
Immerito * proprias proripiorq; uias.
Non ego te pulsare uelim: sed, uenerit iste
Si furor, optarim non habuisse manus.
Nec sæuo sis casta metu, sed mente fideli:
Mutuus absenti te mihi seruet amor.

At quæ fida fuit nulli, post victa senecta,
Ducit inops tremula stamina torta manu,
Firmaq; conductis adnectit licia telis,
Tractaq; de niueo uellere fila parat.
Hanc animo gaudente uident, iuuenumq; cateruæ
Commemorant merito tot mala ferre senem:
Hanc Venus ex alto flentem sublimis olympo
Spectat, & infidis quàm sit acerba, monet.
Hæc alijs maledicta cadant. nos, Delia, amoris
Exemplum cana simus uterque coma

ELEGIA VII.

H Vnc cecinere diem parcæ fatalia nentes
Stamina, non ulli dissoluenda deo, (tes,
Hunc fore Aquit nas posset qui fundere gē
Quem tremeret forti milite victus Atax.
Euenere nouos pubes Romana triumphos
Vidit, & euinctos brachia capta duces.
At te uictrices lauros Messalla gerentem
Portabat niueis currus eburnus equis.
Non sine me est tibi partus honos per bella. Pyrene
Testis, & oceani littora Santonici.
Testis Arar, Rodanusq; celer, magnusq; Garumna,
Carmoti & flaui cærula lympha Liger.
At te Cydne canam, tacitis qui leniter undis
Cæruleus placidis per uada serpis aquis.
Quantus & ætherio contingens uertice nubes

Frigidus intonsos taurus alat Cilicas.
Quid referam, ut uolitet crebras intacta per urbes
Alba Palæstino sancta columba Syro?
Vtq; maris uastum prospectet turribus æquor
Prima ratem uentis credere docta Tyros?
Qualis & arentes cum findit Syrius agros,
Fertilis æstiua Nilus abundet aqua.
Nile pater, quanam possum te dicere caussa,
Aut quibus in terris occuluisse caput?
Te propter, nullos tellus tua postulat imbres,
Arida nec pluuio supplicat herba Ioui.
Te canit atque suum pubes miratus Osirin,
Barbara Memphitem plangere docta bouem.
Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
Et teneram ferro solicitauit humum.
Primus inexpertæ commisit semina terræ,
Pomaq; non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adiungere uitem,
Hic uiridem dura cædere falce comam.
Illi iucundos primum matura sapores
Expressa incultis uua dedit pedibus.
Ille liquor docuit uoces inflectere cantu,
Mouit & ad certos nescia membra modos.
Bacchus & agricolæ magno confecta labore
Pectora tristitiæ dissoluenda dedit.
Bacchus & afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet dura compede pulsa sonent.
Non tibi sunt tristes curæ, non luctus Osyri,
Sed chorus, & cantus lenis, & aptus amor.

Sed uarij flores, & frons redimita corymbis,
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes.
Et Tyriæ uestes, & dulcis tibia cantu,
Et leuis occultis conscia cista sacris.
Huc ades, & centum ludos, geminumq; choreis,
Concelebra, & multo tempora funde mero.
Illius è nitido stillent unguenta capillo,
Et capite, & collo mollia serta gerat.
Sic uenias hodierne: tibi dum thuris honores,
Liba & Mopsopio dulcia melle feram.
At tibi subcrescat proles, quæ facta parentis
Augeat, & circa stet ueneranda senem.
Non taceam monimenta uiæ, quæ Tuscula tellus,
Candidaq; antiquo detinet Alba lare.
Nanque opibus congesta tuis hic glarea dura
Sternitur, hic apta iungitur arte silex.
Te canit agricola, è magna cum uenerit urbe
Serus, inoffensum retuleritq; pedem.
At tu natalis multos celebrande per annos
Candidior semper candidiorq; ueni.

ELEGIA VIII.

NOn ego cælari possum, quid nutus amantis,
Quid ue ferant miti lenia uerba sono.
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra deorũ:
Præcinit euentus nec mihi cantus auis.
Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non sine uerberibus.
Desine dissimulare, deus crudelius urit,

Quos uidet inuitos ſuccubuiſſe ſibi.
Quid tibi nunc molles prodeſt coluiſſe capillos,
Sæpeq; mutatas diſpoſuiſſe comas?
Quid fuco ſplendente genas ornaſſe? quid ungues
Artificis docta ſubſecuiſſe manu?
Fruſtra iam ueſtes, fruſtra mutantur amictus,
Anſaq; compreſſos colligat arcta pedes.
Illa placet, quamuis inculto uenerit ore,
Nec nitidum tarda compſerit arte caput.
Num te carminibus, num te pallentibus herbis
Deuouit tacito tempore noctis anus?
Cantus uicinis fruges traducit ab agris.
Cantus & iratæ detinet anguis iter.
Cantus & è curru lunam deducere tentat,
Et faceret, ſi non æra repulſa ſonent.
Quid queror heu miſero carmen nocuiſſe? quid herbas?
Forma nihil magicis utitur auxilijs.
Sed corpus tetigiſſe nocet, ſed longa dediſſe
Oſcula, ſed femori conſeruiſſe femur.
Nec tu difficilis puero tamen eſſe memento.
Perſequitur pœnis triſtia facta Venus.
Munera nec poſcas. det munera canus amator,
Vt foueat molli frigida membra ſinu.
Carior eſt auro iuuenis, cui leuia fulgent
Ora, nec amplexus hiſpida barba terit.
Huic tu candentes humero ſuppone lacertos,
Et regum magnæ deſpiciantur opes.
At Venus inuenit puero concumbere furtim,
Dum timet, & teneros conſerit uſque ſinus,

Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oscula, & in collo figere dente notas.
Non lapis hanc, gemmæq; iuuant, quæ frigore sola
Dormiat, & nulli sit cupienda uiro.
Heu sero reuocatur amor, seroq; iuuenta,
Cum uetus infecit cana senecta caput.
Tum studium formæ est, coma cum mutatur, ut annos
Dissimulet uiridi cortice tincta nucis.
Tollere tunc cura est albos à stirpe capillos,
Et faciem dempta pelle referre nouam.
At tu, dum primi floret tibi temporis ætas,
Vtere. non tardo labitur illa pede.
Heu Marathum torpes. puero quæ gloria uicto est?
In ueteres esto dura puella senes.
Parce precor tenero: non illi sontica caussa est,
Sed nimius luteo corpora tingit amor.
Veh miser, absenti mœstas quàm sæpe querelas
Conijcit, & lacrymis omnia plena madent.
Quid me spernis, ait? poterat custodia falli,
Ipse dedit cupidis fallere posse deus.
Nota Venus furtiua mihi est, ut lenis agatur
Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum.
Et possum media quamuis obrepere nocte,
Et strepitu nullo clam reserare fores.
Quid prosunt artes, miserum si spernit amantem,
Et fugit ex ipso sæua puella toro?
Vel cùm promittit subito, sed perfida fallit,
Est mihi nox multis euigilanda malis.
Dum mihi uenturam fingo, quodcunque mouetur,

Illius credo tunc sonuisse pedes.
Desistas lacrymare puer. non frangitur illa,
Et tua iam fletu lumina fessa tument.
Oderunt Pholoe (moneo) fastidia diui,
Nec prodest sanctis tura dedisse focis.
Hic Marathus quondam miseros lædebat amantes,
Nescius ultorem post caput esse deum.
Sæpe etiam lacrymis fertur risisse dolentis,
Et cupidum fixa detinuisse mora.
Nunc omnis odit fastus, nuuc displicet illi
Quæcunque opposita est ianua dura sera.
At te pœna manet, nisi desinis esse superba.
Quàm cupies uotis hunc reuocare diem.

ELEGIA IX.

Quid mihi, si fueras miseros læsurus amores,
Fœdera per diuos clam uiolanda dabas?
Ah miser, & si quis primo periuria celat,
Sera tamen tacitis pœna uenit pedibus.
Parcite cælestes. æquum est, impune licere
Numina formosis lædere uestra semel.
Lucra petens, habili tauros adiungit aratro,
Et durum terræ rusticus urget opus.
Lucra petituras freta per parentia uentis
Ducunt instabiles sidera certa rates.
Muneribus meus est captus puer: at deus illa
In cinerem, & liquidas munera uertat aquas.
Iam mihi persoluet pœnas, puluisq; decorem
Detrahet, & uentis horrida facta coma.

Vretur facies, urentur sole capilli.
Deteret inualidos, & uia longa pedes.
Admonui quoties, auro ne pollue formam.
Sæpe solent auro multa subesse mala.
Diuitijs captus si quis uiolauit amorem,
Asperaq; est illi, difficilisq; Venus.
Vre meum potius flama caput, & pete ferro
Corpus, & intorto uerbere terga seca.
Nec tibi cælanti fas sit peccare. paranti
Sit deus, occultos qui uetet esse dolos.
Ipse deus tacito permisit lene ministro,
Ederet ut multo libera uerba mero.
Ipse deus somno domitos emittere uocem
Iussit, & inuitos facta tegenda loqui.
Hæc ego dicebam: nunc me fleuisse loquentem,
Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.
Tum mihi iurabas, nullo te diuitis auri
Pondere, non gemmis uendere uelle fidem:
Non tibi si precium Campania terra daretur,
Non tibi si Bacchi cura Falernus ager.
Illis eriperes uerbis mihi, sidera cæli
Lucere, & puras fluminis esse uias.
Quin etiam flebas. at non ego fallere doctus,
Tergebam humentes credulus usque genas.
Quid faceres, nisi & ipse fores in amore puellæ?
Sit precor exemplo sed leuis illa tuo.
O quoties, uerbis ne quisquam conscius esset,
Ipse comes multa lumina nocte tuli.
Sæpe insperanti uenit tibi munere nostro,

Nec facit hoc uitio, sed corpora fœda podagra
Et senis amplexus culta puella fugit.
Hinc tamen occubuit noster puer. hunc ego credam
Cum trucibus uenerem iungere posse feris.
Blanditias ne meas alijs tu uendere es ausus?
Tu ne alijs demens oscula ferre mea?
Tunc flebis, cum me uinctum puer alter habebit,
Et geret in regno regna superba tuo.
At tua tum me pœna iuuet, Veneriq; merenti
Fixa notet casus aurea palma meos.
Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
Dedicat, & grata sis dea, mente, rogat.

ELEGIA X.

Quis fuit, horrēdos primus qui protulit enses?
Quàm ferus, & uere ferreus ille fuit.
Tunc cædes hominum generi, tunc prœlia nata,
Tunc breuior diræ mortis aperta uia est.
At nihil ille miser meruit. nos ad mala nostra
Vertimus, in sæuas quod dedit ille feras.
Diuitis hoc uitium est auri: nec bella fuerunt,
Faginus astabat dum syphus ante dapes.
Non arces, non uallus erat, somnumq; petebat
Securus uarias dux gregis inter oues.
Tunc mihi uita foret: uulgi non tristia nossem
Arma, nec audissem corde tremente tubam.
Nunc ad bella trahor, & iam quis forsitan hostis
Hæsura in nostro tela gerit latere.
Sed patrij seruate lares. aluistis & ijdem,

Cursarem

Cursarem uestros cum tener ante pedes.
Neu pudeat prisco uos esse è stipite factos.
Sic ueteris sedes incoluistis aui.
Tunc melius tenuere fidem, cum paupere cultu
Stabat in exigua ligneus æde deus.
Hic placatus erat, seu quis libauerat uuam,
Seu dederat sanctæ spicea serta comæ.
Atque aliquis uoti compos liba ipse ferebat,
Postq; comes purum filia parua fauum.
At nobis ærata lares depellite tela,

*

Hostiaq; è plena mystica porcus hara.
Hunc pura cum ueste sequar, myrtoq; canistra
Vincta geram, myrto uinctus & ipse caput.
Sic placeam uobis. alius sit fortis in armis,
Sternat & aduersos Marte fauente duces.
Vt mihi potanti possit sua dicere facta
Miles, & in mensa pingere castra mero.
Quis furor est atram bellis accersere mortem?
Imminet, & tacito clam uenit illa pede.
Non seges est infra, non uinea culta, sed audax
Cerberus, & Stygiæ nauita turpis aquæ.
Illic percussisq; genis, ustoq; capillo,
Errat ad obscuros pallida turba lacus.
Quàm potius laudandus hic est, quem prole parata
Occupat in parua pigra senecta casa.
Ipse suas sectatur oues: at filius agnos,
Et calidam fesso comparat uxor aquam.

Sic

Sic ego sim, liceatq; caput candescere canis,
Temporis & prisci facta referre senem.
Interea pax arua colat. pax candida primum
Duxit araturos sub iuga curua boues:
Pax aluit uites, & succos condidit uuæ,
Funderet ut nato testa paterna merum.
Pace bidens, uomerq; uigent, at tristia duri
Militis in tenebris occupat arma situs.
Rusticus è lucoq; uehit male sobrius ipso
Vxorem plaustro, progeniemq; domum.
Sed Veneris tunc bella calent; scissosq; capillos
Femina, perfractas conqueriturq; fores:
Flet teneras subtusa genas: sed uictor & ipse
Flet sibi dementes tam ualuisse manus.
At lasciuus Amor rixæ mala uerba ministrat,
Inter & iratum lentus utrunque sedet.
Ah lapis est, ferrumq;, suam quicunque puellam
Verberat: è cælo diripit ille deos.
Sit satis, è membris tenuem perscindere uestem:
Sit satis, ornatas dissoluisse comas:
Sit, lacrymas mouisse, satis. quater ille beatus,
Quo tenera irato flere puella potest.
Sed, manibus qui sæuus erit, scutumq;, sudemq;
Is gerat, & miti sit procul à Venere.
At nobis pax alma ueni, spicamq; teneto:
Perfluat & pomis candidus ante sinus.

ALBII TIBVLLI, EQVITIS ROMANI, LIBER II.

VISQVIS adest, ualeat: fruges lustramus, & agros,
Ritus ut à prisco traditus extat auo.
Bacche ueni, dulcisq; tuis è cornibus uua
Pendeat, & spicis tempora cinge Ceres.
Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,
Et graue suspenso uomere cesset opus.
Soluite uincla iugis: nunc ad præsepia debent
Plena coronato stare boues capite.
Omnia sint operata deo: non audeat ulla
Lanificam pensis imposuisse manum.
Vos quoque abesse procul iubeo: discedite ab aris,
Queis tulit hesterna gaudia nocte Venus.
Casta placent superis. pura cum ueste uenite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.
Cernite, fulgentes ut eat sacer agnus ad aras,
Vinctaq; post olea candida turba comas.
Dij patrij purgamus agros, purgamus agrestes,
Vos mala de nostris pellite limitibus:
Neu seges eludat messem fallacibus herbis,
Neu timeat celeres tardior agna lupos.
Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris,
Ingeret ardenti grandia ligna foco,
Turbaq; uernarum, saturi bona signa coloni,

Ludet

Ludet, & e uirgis extruet arte casas.
Euentura precor. uiden' ut felicibus extis
Significet placidos nuncia fibra deos?
Nunc mihi fumosos ueterisq; proferte falernos
Consulis, & Chio soluite uincla cado.
Vina diem celebrent. non festa luce madere
Est rubor, errantes & male ferre pedes.
Sed bene Messallam sua quisque ad pocula dicat,
Nomen & absentis singula uerba sonent.
Gentis Aquitanæ celeber Messalla triumphis,
Et magna intonsis gloria uictor ades.
Huc ades, aspiraq; mihi, dum carmine nostro
Redditur agricolis gratia cælitibus.
Rura cano, rurisq; deos: his uita magistris
Desueuit querna pellere glande famem.
Illi compositis primum docuere tigillis
Exiguam uiridi fronde operire domum.
Illi etiam tauros primi docuisse feruntur
Seruitium, & plaustro supposuisse rotam.
Tunc uictus abiere feri: tunc consita pomus,
Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas:
Aurea tunc pressos pedibus dedit uua liquores,
Mistaq; securo est sobria lympha mero.
Rura ferunt messes, calidi cum sideris æstu
Deponit flauas annua terra comas.
Rure leuis uerno flores apis ingerit alueo,
Compleat ut dulci sedula melle fauos.
Agricola assiduo primum satiatus aratro
Cantauit certo rustica uerba pede,

Et ſatur arenti primum eſt modulatus auena
Carmen, ut ornatos diceret ante deos.
Agricola & minio ſuffuſus Bacche rubenti
Primus inexperta duxit ab arte choros.
Huic datus à pleno memorabile munus ouili
Dux pecoris hircus. auxerat hircus oues.
Rure puer uerno primum de flore coronam
Fecit, & antiquis impoſuit laribus.
Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
Molle gerit tergo lucida uellus ouis.
Hinc & femineus labor eſt, hinc penſa, coluſq;
Fuſus & appoſito pollice uerſat opus.
Atque aliqua aſſidue textrix operata, Mineruam
Cantat, & à pulſo tela ſonat latere.
Ipſe quoque inter agros, interq; armenta Cupido
Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primum ſe exercuit arcu.
Hei mihi quàm doctas nunc habet ille manus.
Nec pecudes uelut ante petit: fixiſſe puellas
Geſtit, & audaces perdomuiſſe uiros.
Hic iuueni detraxit opes, hic dicere iuſſit
Limen ad iratæ uerba pudenda ſenem.
Hoc duce cuſtodes furtim tranſgreſſa iacentes
Ad iuuenem tenebris ſola puella uenit:
Et pedibus prætentat iter ſuſpenſa timore,
Explorat cæcas cui manus ante uias.
Ah miſeri, quos hic grauiter deus urget: at ille
Felix, cui placidus leniter afflat amor.
Sancte ueni dapibus feſtis, ſed pone ſagittas,

Et procul ardentes hinc precor abde faces.
Vos celebrem cantate deum, pecoriq; uocate
 Voce palam pecori, clam sibi quisque uocet:
Aut etiam sibi quisque palam: nam turba iocosa
 Obstrepit, & Phrygio tibia curua sono.
Ludite: iam nox iungit equos, currumq; sequuntur
 Matris lasciuo sidera fulua choro:
Postq; uenit tacitus fuluis circundatus alis
 Somnus, & incerto somnia nigra pede.

ELEGIA II.

D Icamus bona uerba: uenit natalis ad aras.
 Quisquis ades, lingua, uir mulierq; faue.
Vrantur pia tura focis, urantur odores,
 Quos tener è terra diuite mittit Arabs.
Ipse suos genius adsit uisurus honores,
 Cui decorent sanctas mollia serta comas.
Illius puro distillent tempora nardo;
 Atque satur libo sit, madeatq; mero.
Annuat & Cherinthe tibi quodcunque rogabis.
 En age quid cessas? annuit ille, roga.
Auguror, uxoris fidos optabis amores.
 Iam reor hoc ipsos edidicisse deos.
Nec tibi malueris, totum quaecunque per orbem
 Fortis arat ualido rusticus arua boue;
Nec tibi, gemmarum quicquid felicibus undis
 Nascitur, Eoi quà maris unda rubet.
Vota cadunt. utinam strepitantibus aduolet alis,
 Flauaq; coniugio uincula portet Amor.

Vincula quæ maneant semper, dum tarda senectus

Inducat rugas, inficiatq; comas.

Huc ueniat natalis auis, prolemq; ministret,

Ludat & ante tuos turba nouella pedes.

ELEGIA III.

Rura tenent Cornute meam, uillæq; puellam.

Ferreus est eheu, quisquis in urbe manet.

Ipsa Venus latos iam nuc migrauit in agros,

Verbaq; aratoris rustica discit Amor.

O ego cum dominam aspicerem, quàm fortiter illic

Versarem ualido pingue bidente solum,

Agricolæq; modo curuum sectarer aratrum,

Dum subigunt steriles arua serenda boues.

Nec quererer, quòd sol graciles exureret artus,

Læderet aut teneras pustula rupta manus.

Pauit & Admeti tauros formosus Apollo;

Nec cithara, intonsæ profuerunt ue comæ:

Nec potuit curas sanare salubribus herbis:

Quicquid erat medicæ uicerat artis Amor.

Ipse deus solitus stabulis expellere uaccas,

*

Et miscere nouo docuisse coagula lacte,

Lacteus & mistis obriguisse liquor.

Tunc fiscella leui detexta est uimine iunci,

Raraq; per nexus est uia facta sero.

Ah quoties, illo uitulum gestante per agros,

Dicitur occurrens erubuisse soror.

Ah quoties ausæ, caneret dum ualle sub alta,

Rumpere

Rumpere mugitu carmina docta boues.
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus:
Venit & à templis irrita turba domum.
Sæpe horrere sacros doluit Latona capillos,
Quos admirata est ipsa nouerca prius.
Quisquis inornatumq; caput, cineresq; solutos
Aspiceret, Phœbi quæreret ille comam.
Delos ubi nunc Phœbe tua est, ubi delphica Pytho?
Nempe Amor in parua te iubet esse casa.
Felices olim, veneri cum fertur aperte
Seruire æternos non puduisse deos.
Fabula nunc ille est: sed cui sua cura puella
Fabula sit, mauult, quàm sine amore deus.
At tu quisquis is es, cui tristi fronte Cupido
Imperitat, nostra sint tua castra domo:
Ferrea non uenerem, sed prædam sæcula laudant.
Præda tamen multis est adoperta malis.
Præda feras acies cingit discordibus armis:
Hinc cruor, hinc cædes, mors propiorq; uenit.
Præda uago iussit geminare pericula ponto,
Bellica cum dubijs rostra dedit ratibus.
Prædator cupit immensos obsidere campos,
Vt multo innumeram iugere pascat ouem.
Cui lapis extremus curæ est; urbisq; tumultu,
Portatur ualidis multa columna iugis.
Claudit & indomitum moles mare, lentus ut intra
Negligat hibernas piscis adesse minas.
At tibi læta trahant Samiæ conuiuia testæ,
Fictaq; Cumana lubrica terra rota.

Eheu diuitibus uideo gaudere puellas:
Iam ueniant prædæ, si Venus optat opes:
Vt mea luxuria Nemesis fluat, utq; per urbem
Incedat donis conspicienda meis.
Illa gerat uestes tenues, quas fœmina Cea
Texuit, auratas disposuitq; uias.
Illi sint comites fusci, quos India torret,
Solis & admotis inficit ignis equis.
Illi selectos certent præbere colores
Africa puniceum, purpureumq; Tyros.
Nota loquor. regnum ipse tenet, quem sæpe coegit
Barbara gipsatos ferre catasta pedes.
At, tibi dura seges, Nemesim qui abducis ab urbe,
Persoluat nulla semina terra fide.
Et tu Bacche tener, iucundæ consitor uuæ,
Tu quoque deuotos Bacche relinque lacus.
Haud impune licet formosas tristibus agris
Abdere. non tanti sunt tua musta pater.
O ualeant fruges: ne sint modo rure puellæ,
Glans alat, & prisco more bibantur aquæ.
Glans aluit ueteres, & passim semper amarunt.
Quid nocuit, sulcos non habuisse satos?
Tum, quibus aspirabat Amor, præbebat aperte
Mitis in umbrosa gaudia ualle Venus.
Nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
Ianua. si fas est, mos precor ille redi.
Ah pereant artes, & mollia iura colendi,

*

O utinam ueteri peragrantes more puellæ

Horrida uillosa corpora ueste tegant.
Nunc, si clausa mea est, si copia rara uidendi,
Heu miserum laxam quid iuuat esse togam?
Ducite. ad imperium dominæ sulcabimus agros:
Non ego me uinclis, uerberibusq; nego.

ELEGIA IIII.

Ic mihi seruitiũ uideo dominamq; paratam.
s Iam mihi libertas illa paterna uale.
Seruitium sed triste datur, teneorq; catenis,
Et nunquam misero uincla remittit Amor.
Et, seu quid merui, seu quid peccauimus, uror.
Vror, io remoue sæua puella faces.
O ego, ne possim tales sentire dolores,
Quàm mallem in gelidis montibus esse lapis;
Stare uel insanis cautes obnoxia uentis,
Naufraga quam uasti tunderet unda maris.
Nunc & amara dies, & noctis amarior umbra est.
Omnia nam tristi tempora felle madent.
Nec prosunt elegi, nec carminis auctor Apollo:
Illa caua pretium flagitat usque manu.
Ite procul Musæ, si non prodestis amanti.
Non ego uos, ut sint bella canenda, colo.
Nec refero solisq; uias, & qualis, ut orbem
Compleuit, uersis luna recurrat equis.
Ad dominam faciles aditus per carmina quæro.
Ite procul Musæ, si nihil ista ualent.
At mihi per cædem, & facinus sunt dona paranda;
Ne iaceam clausam flebilis ante domum.

Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis.
Sed Venus ante alios est uiolanda mihi.
Illa malum facinus suadet, dominamq; rapacem
Dat mihi: sacrilegas sentiat illa manus.
O pereat quicunque legit uiridesq; smaragdos,
Et niueam Tyrio murice tingit ouem.
Hic dat auaritiæ caussas, & Cea puellis
Vestis, & è rubro lucida concha mari.
Hæc fecere malas: hinc clauem ianua sensit,
Et cœpit custos liminis esse canis.
Sed pretium si grande feras, custodia uicta est,
Nec prohibent claues, & canis ipse tacet.
Heu quicunque dedit formam cælestis auaræ,
Quale bonum multis attulit ipse malis.
Hinc fletus, rixæq; sonat: hæc denique caussa
Fecit, ut infamis hic deus esset Amor.
At tibi, quæ pretio uictos excludis amantes,
Eripiant partas uentus, & ignis opes.
Quin tua tunc iuuenes spectent incendia læti,
Nec quisquam flammæ sedulus addat aquam:
Seu ueniet tibi mors, neque erit, qui lugeat, ullus,
Nec qui det mœstas munus in exequias.
At bona, quæ nec auara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atque aliquis senior, ueteres ueneratus amores,
Annua constructo serta dabit tumulo,
Et, bene, discedens dicet, placideq; quiescas,
Terraq; securæ sit super ossa leuis.
Vera quidem moneo: sed prosunt quid mihi uera?

Illius

Illius est nobis lege colendus amor.
Quin etiam sedes iubeat si uendere auitas,
Ite sub imperium, sub titulumq; lares.
Quicquid habet Circe, quicquid Medea ueneni,
Quicquid & herbarum Thessala terra gerit,
Et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupidæ stillat ab inguine equæ.
Si modo me placido uideat Nemesis mea uultu;
Mille alias herbas misceat illa, bibam.

ELEGIA V.

P Hœbe faue, nouus ingreditur tua tēpla sacerdos,
Huc age cum cithara, carminibusq; ueni.
Nunc te uocales impellere pollice chordas,
Nunc precor ad laudes flectere uerba meas.
Ipse triumphali deuinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua sacra ueni:
Sed nitidus, pulcherq; ueni, nunc indue uestem
Sepositam, longas nunc bene pecte comas.
Qualem te memorant, Saturno rege fugato,
Victori laudes concinuisse Ioui.
Tu procul euentura uides: tibi deditus augur
Scit bene, quid fati prouida cantet auis.
Tuq; regis sortes: per te præsentit haruspex,
Lubrica signauit cum deus exta notis.
Te duce Romanos nunquam frustrata sibylla est,
Abdita quæ senis fata canit pedibus.
Phœbe sacras Messallinum sine tangere chartas
Vatis, & ipse precor, quid canat illa, doce.

Hæc dedit Aeneæ sortes, postquam ille parentem
Dicitur, & captos sustinuisse lares.
Hæc fore credebat Romam, cum mæstus ab alto
Ilion, ardentes respiceretq; deos.
Romulus æternæ nondum fundauerat urbis
Mœnia, consorti non habitanda Remo.
Sed tunc pascebant herbosa palatia uaccæ,
Et stabant humiles in Iouis arce casæ.
Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbræ,
Et facta agresti lignea falce Pales,
Pendebatq; uagi pastoris in arbore uotum
Garrula siluestri fistula sacra deo,
Fistula, cui semper decrescit arundinis ordo:
Nam calamus cera iungitur usque minor.
At, quà Velabri regio patet, ire solebat
Exiguus pulla per uada lynter aqua.
Illa sæpe, gregis diti placitura magistro,
Ad iuuenem festa est uecta puella die:
Cum qua fœcundi redierunt munera ruris,
Caseus, & niueæ candidus agnus ouis.
Impiger Aenea uolitantis frater amoris,
Troica qui profugis sacra uehis ratibus,
Iam tibi Laurentes assignat Iuppiter agros,
Iam uocat errantes hospita terra lares:
Illic sanctus eris, cum te ueneranda Numici
Vnda deum cælo miserit indigetem.
Ecce super fessas uolitat uictoria puppes:
Tandem ad Troianos diua superba uenit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris:

Iam tibi prædico barbare Turne necem.
Ante oculos Laurens castrum, murusq; Lauini est,
Albaq; ab Ascanio condita longa duce.
Te quoque iam uideo, Marti placitura sacerdos
Ilia, Vestales deseruisse focos,
Concubitusq; tuos furtim, uittasq; iacentes,
Et cupidi ad ripas arma relicta dei.
Carpite nunc tauri de septem montibus herbas,
Dum licet: hic magnæ nam locus urbis erit.
Roma tuum nomen terris fatale regendis,
Quà sua de cælo prospicit arua Ceres,
Quàq; patent ortus, & quà fluitantibus undis
Solis anhelantes abluit amnis equos.
Troia quidem tunc se mirabitur, & sibi dicet
Vos bene tam longam consuluisse uiam.
Vera cano: sic usque sacras innoxia lauros
Vescar, & æternum sit mihi uirginitas.
Hæc cecinit uates, & te sibi Phœbe uocauit,
Iactauit fusas & caput ante comas.
Quicquid Amalthea, quicquid Marpesia dixit,
Eryphile Phœbo grata quod admonuit,
Quasq; Albana sacras Tiberis per flumina sortes
Portarit, sicco perlueritq; sinu.
Hæ fore dixerunt belli mala signa cometen,
Multus ut in terras deplueritq; lapis.
Atque tubas, atque arma ferunt strepitantia cælo
Audita, & lucos præcinuisse fugam.
Ipsum etiam solem defectum lumine uidit
Iungere pallentes nubilus annus equos;

Et ſimulacra deum lacrymas fudiſſe tepentes,
Fataq; uocales præmonuiſſe boues.
Hæc fuerant olim: ſed tu iam mitis Apollo
Prodigia indomitis merge ſub æquoribus:
Et ſuccenſa ſacris crepitet bene laurea flamis;
Omine quo felix, & ſacer annus eat.
Laurus ubi bona ſigna dedit; gaudete coloni.
Diſtendet ſpicis horrea plena Ceres.
Oblitus & muſto feriet pede ruſticus uuas,
Dolia dum, magni deficiuntq; lacus.
At madidus Baccho ſua feſta Palilia paſtor
Concinet. à ſtabulis tunc procul eſte lupi.
Ille leuis ſtipulæ ſolennis potus aceruos
Accendet, flamas tranſilietq; ſacras.
Et fœtus matrona dabit, natusq; parenti
Oſcula compreſſis auribus eripiet.
Nec tædebit auum paruo aduigilare nepoti,
Balbaq; cum puero dicere uerba ſenem.
Tunc operata deo pubes diſcumbet in herba,
Arboris antiquæ quà leuis umbra cadet.
Aut è ueſte ſacris tendent umbracula ſertis
Vincta, coronatus ſtabit & ipſe calix.
At ſibi quiſque dapes, & feſtas extruet alte
Ceſpitibus menſas, ceſpitibusq; torum.
Ingeret hic potus iuuenis maledicta puellæ,
Poſtmodo quæ uotis irrita facta uelit.
Nam ferus ille ſuæ, plorabit ſobrius idem,
Et ſe iurabit mente fuiſſe mala.
Pace tua, pereant arcus, pereantq; ſagittæ

Phœbe

Phœbe, modo in terris erret inermis Amor.
Ars bona; sed postquam sumpsit sibi tela Cupido,
Hei mihi quàm multis ars dedit illa malum,
Et mihi præcipue, taceo cum saucius annum,
Et faueo morbo, cum iuuat ipse dolor.
Vixq; cano Nemesim, sine qua uersus mihi nullus
Verba potest, istos aut reperire pedes.
At tu, (nam diuum seruat tutela poetas)
Præmoneo, uati parce puella sacro.
Vt Messallinum celebrem, cum præmia belli,
Ante suos currus oppida uicta feret,
Ipse gerens laurus, lauro deuinctus agresti,
Miles io magna uoce triumphe canet.
Tunc Messalla meus pia det spectacula turbæ,
Et plaudat curru prætereunte pater.
Annue: sic tibi sint intonsi Phœbe capilli,
Sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

ELEGIA VI.

Astra Macer sequitur. tenero quid fiet Amo
C Sit comes, et collo fortiter arma gerat. (ri?
Et seu longa uirũ terræ uia, seu uaga ducent
Aequora, cum telis ad latus ire uolet.
Vre puer quæso tua qui ferus ocia liquit,
Atque iterum erronem sub tua signa uoca.
Quòd si militibus parces, erit hic quoque miles
Ipse, leuem galea qui sibi potet aquam.
Castra peto, ualeatq; Venus, ualeantq; puellæ.
Et mihi sunt uires, & mihi grata tuba est.

Magna loquor: ſed magnifice mihi magna locuto
Excutiunt clauſæ fortia uerba fores.
Iuraui quoties, rediturum ad limina nunquam.
Cum bene iuraui, pes tamen ipſe redit.
Acer Amor fractas utinam tua tela ſagittas,
Scilicet extinctas aſpiciamq́; faces.
Tu miſerum torques: tu me mihi dira precari
Cogis, & inſana mente nefanda loqui.
Iam mala finiſſem leto: ſed credula uitam
Spes fouet, &, melius cras fore, ſemper ait.
Spes alit agricolas: ſpes ſulcis credit aratis
Semina, quæ magno fœnore reddat ager.
Hæc laqueo uolucres, hæc captat arundine piſces,
Cum tenues hamos abdidit ante cibus.
Spes etiam ualida ſolatur compede uinctum:
Crura ſonant ferro, ſed canit interopus.
Spes facilem Nemeſim ſpondet mihi, ſed negat illa.
Hei mihi ne uincas dura puella deam.
Parce, per immatura tuæ precor oſſa ſororis.
Sic bene ſub tenera parua quieſcat humo.
Illa mihi ſancta eſt: illius dona ſepulcro,
Et madefacta meis ſerta feram lacrymis.
Illius ad tumulum fugiam, ſupplexq́; ſedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret uſque ſuum te propter flere clientem.
Illius, ut, uerbis, ſis mihi dura, ueto.
Ne tibi neglecti mittant mala ſomnia manes,
Mœſtaq́; ſopitæ ſtet ſoror ante torum.
Qualis ab excelſa præceps delapſa feneſtra

Venit ad infernos sanguinolenta lacus.
Desino, ne dominæ luctus renouentur acerbi.
Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.
Nec lacrymis oculos digna est fœdare loquaces.
Lena nocet nobis: ipsa puella bona est.
Lena uetat miserum Phryne, furtimq; tabellas
Occulto portans itq;, reditq; sinu.
Sæpe ego cum dominæ dulces à limine diro
Agnosco uoces, hæc negat esse domi.
Sæpe ubi nox promissa mihi est, languere puellam
Nunciat, aut aliquas extimuisse minas.
Tunc morior curis: tunc mens mea perdita fingit,
Quis ue meam teneat, quot teneat ue modis:
Tunc tibi lena precor diras. satis anxia uiuas,
Mouerit è uotis pars quotacunque deos.

ALBII TIBVLLI, EQVITIS ROMANI,

LIBER III.

MARTIS Romani festæ uenere calendæ.
Exoriens nostris hic fuit annus auis.
Et uaga nũc certa discurrũt undique põpa,
Perq; uias urbis munera, perq; domos.
Dicite Pierides, quonam donetur honore
Seu mea, seu fallor, cara Neæra tamen.
Carmine formosæ, pretio capiuntur auaræ:
Gaudeat, ut digna est, uersibus illa tuis.

Lutea sed niueum inuoluat membrana libellum,
Pumex & canas tondeat ante comas,
Summaq́; prætexat tenuis fastigia chartæ,
Indicet ut nomen littera facta tuum:
Atque inter geminas pingantur cornua frontes.
Sic etenim comptum mittere oportet opus.
Per uos auctores huius mihi carminis oro,
Castaliamq́; umbram, Pieriosq́; lacus,
Ite domum, cultumq́; illi donate libellum,
Sicut erit: nullus defluat inde color.
Illa mihi referat, si nostri mutua cura est,
An minor; an toto pectore deciderim.
Sed primum nympham larga donate salute,
Atque hæc submisso dicite uerba sono:
Hæc tibi uir quondam, nunc frater, casta Neæra,
Mittit, &, accipias munera parua, rogat.
Teq́; suis iurat caram magis esse medullis,
Siue sibi coniux, siue futura soror:
Sed potius coniux: huius spem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

ELEGIA II.

QVi primum caram iuueni, carumq́; puellæ
Eripuit iuuenem, ferreus ille fuit.
Durus & ille fuit, qui tantum ferre dolorẽ,
Viuere & erepta coniuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc: non hæc patientia nostro
Ingenio. frangit fortia corda dolor.
Nec mihi uera loqui pudor est, uitæq́; fateri

Tot mala perpessæ tot supeŕesse meæ.
Ergo ego cum tenuem fuero mutatus in umbram,
Candidaq; ossa super nigra fauilla teget,
Ante meum ueniat longos incompta capillos;
Et fleat ante meum mæsta Neæra rogum.
Sed ueniat caræ matris comitata dolore:
Mæreat hæc genero, mæreat illa uiro.
Præfatæ ante meos manes, animamq; precatæ,
Perfusæq; pias ante liquore manus,
Pars quæ sola mei superabit corporis, ossa
Incinctæ nigra candida ueste legant;
Et primum annoso spargant collecta Lyæo,
Mox etiam niueo fundere lacte parent.
Post hæc carbaseis humorem tollere uelis,
Atque in marmorea ponere sicca domo.
Illic, quas mittit diues Panchaia merces,
Eoiq; Arabes, pinguis & Assyria.
Et nostri memores lacrymæ fundantur eodem.
Sic ego componi uersus in ossa uelim.
Sed tristem mortis demonstrent littera caussam,
Atque hæc in celebri carmina fronte notet.
Lygdamus hic situs est. dolor huic, & cura Neæræ
Coniugis ereptæ caussa perire fuit.

ELEGIA III.

Q Vid prodest cælum uotis implesse Neæra?
Blandaq; cum multa tura dedisse prece?
Non ut marmorei prodirem è limine tecti
Insignis clara, conspicuusq; domo,

Aut ut multa mei renouarent iugera tauri,
Et magnas messes terra benigna daret:
Sed tecum ut longæ sociarem gaudia uitæ,
Inq; tuo caderet nostra senecta sinu:
Tunc cum permenso defunctus tempori lucis
Nudus Lethæa cogerer ire rate.
Nam graue quid prodest pondus mihi diuitis auri,
Aruaq; si findant pinguia mille boues?
Quid ue domus prodest Phrygijs innixa columnis,
Tænare siue tuis, siue Caryste tuis?
Et nemora in domibus sacros imitantia lucos,
Aurateq; trabes, marmoreumq; solum?
Quid ue in Erythræo legitur quæ littore concha,
Tinctaq; Sydonio murice lana iuuat?
Et quæ præterea populus miratur in illis,
Inuida quæ falso plurima uulgus amat.
Non opibus mentes homini, curæq; leuantur:
Nam Fortuna sua tempora lege regit.
Sit mihi paupertas tecum iucunda Neæra.
At sine te regum munera nulla uolo.
O niueam, quæ te poterit mihi reddere, lucem.
O mihi felicem terq;, quaterq; diem.
At si pro dulci reditu, quæcunque uouentur,
Audiat auersa non meus aure deus:
Nec me regna iuuent nec Lydius aurifer amnis,
Nec quas terrarum sustinet orbis opes.
Hæc alij cupiant: liceat mihi paupere cultu
Securo cara coniuge posse frui.
Assis, & timidis faueas Saturna uotis,

Et faueas

Et faueas concha Cypria uecta tua.
Aut, si fata negant reditum, tristesq; sorores,
Stamina quæ ducunt, quæq; futura neunt;
Me uocet in uastos amnes, nigramq; paludem
Diues in ignaua luridus Orcus aqua.

ELEGIA IIII.

DI meliora ferant, nec sint insomnia uera,
Quæ tulit hesterna pessima nocte quies.
Ite procul uani, falsumq; auertite uisum,
Desinite in uotis quærere uelle fidem.
Diui uera monent: uenturæ nuncia sortis,
Vera monent Tuscis exta probata uiris.
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pauidas mentes falsa timere iubent.
At natum in curas hominum genus, omnia noctis
Farre pio placant, & saliente sale.
Et tamen, utcunque est, siue illi uera monenti,
Mendaci somno credere siue uolent;
Efficiat uanos noctis Lucina timores,
Et frustra immeritum pertimuisse uelit:
Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
Nec læsit magnos impia lingua deos.
Iam nox ætherium nigris emensa quadrigis
Mundum cæruleo lauerat amne rotas.
Nec me sopierat menti deus utilis ægræ
Somnus: sollicitas deficit ante domos.
Tandem, cum summo Phœbus prospexit ab ortu,
Pressit languentis lumina sera quies.

Hic iuuenis casta redimitus tempora lauro
Est uisus nostra ponere sede pedem.
Non illo quicquam formosius ulla priorum
Aetas, humanum nec uidet illud opus.
Intonsi crines longa ceruice fluebant,
Stillabat Tyrio myrrhea rore coma.
Candor erat, qualem praefert Latonia luna,
Et color in niueo corpore purpureus.
Vt iuueni primum uirgo deducta marito,
Inficitur teneras ore rubente genas.
Vt cum contexunt amaranthis alba puellae
Lilia, & autumno candida mala rubent.
Ima uidebatur talis illudere palla.
Nanque haec in nitido corpore uestis erat.
Artis opus rarae, fulgens testudine & auro
Pendebat laeua garrula parte lyra.
Hanc primum ueniens plectro modulatus eburno,
Felices cantus ore sonante dedit.
Sed postquam fuerant digiti cum uoce locuti,
Edidit haec tristi dulcia uerba modo.
Salue cura deum: casto nam rite poetae,
Phoebusq;, & Bacchus, Pieridesq; fauent.
Sed proles Semeles Bacchus, doctaeq; sorores
Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.
At mihi fatorum leges, aeuiq; futuri
Euentura pater posse uidere dedit.
Quare, ego quae dico non fallax, accipe, uates,
Quodq; deus uero Cynthius ore ferat.
Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
Quantum

Quantum nec cupido bella puella uiro,
Pro qua ſolicitas cæleſtia numina uotis,
Quæ tibi ſecuros non ſinit ire dies,
Et, cum te fuſco ſomnus uelauit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus.
Carminibus celebrata tuis formoſa Neæra
Alterius mauult eſſe puella uiri:
Diuerſaſq; ſuas agitat mens impia curas,
Nec gaudet caſta nupta Neæra domo.
Ah crudele genus, nec fidum femina nomen:
Ah pereat, didicit fallere ſi qua uirum.
Sed flecti poterit. mens eſt mutabilis illi.
Tu modo cum multa brachia tende fide.
Sæuus amor docuit dominæ fera uerba minantis:
Sæuus amor docuit uerbera poſſe pati.
Me quondam Admeti niueas pauiſſe iuuencas,
Non eſt in uanum fabula ficta iocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere ſonora,
Nec ſimiles chordis reddere uoce ſonos.
Sed perlucenti cantus meditabar auena,
Ille ego Latonæ filius, atque Iouis.
Neſcis quid ſit amor iuuenis, ſi ferre recuſas
Immitem dominam, coniugiumq; ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas.
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quòd ſi uera canunt ſacris oracula templis,
Hæc illi noſtro nomina dicta refer.
Hoc tibi coniugium promittit Delius ipſe
Felix. hoc alium deſine uelle uirum.

Dixit, & ignauus defluxit corpore somnus.
Ah ego ne possim tanta uidere mala.
Nec tibi crediderim uotis contraria uota,
Nec tantum crimen pectore inesse tuo.
Nam te nec uasti genuerunt æquora ponti,
Nec flamam uoluens ore Chimæra fero.
Nec canis anguinea redimitus terga caterua,
Cui tres sunt linguæ, tergeminumq; caput,
Scyllaq; uirgineam canibus submista figuram.
Nec te conceptam sæua leæna tulit.
Barbara nec Scythiæ tellus, horrenda ue Syrtis,
Sed culta, & diris non habitanda domus,
Et longe ante alias omnes mitissima mater,
Isq; pater, quo non alter amabilior.
Hæc deus in melius crudelia somnia uertat,
Et iubeat tepidos irrita ferre notos.

ELEGIA V.

V Os tenet Etruscis manat quæ fontibus unda,
Vnda sub æstiuum non adeunda canem,
Nũc autem sacris Baiarũ maxima lymphis,
Cum se purpureo uere remittit humus.
At mihi Persephone nigram denunciat horam.
Immerito iuueni parce nocere dea.
Non ego tentaui nulli temeranda deorum
Audax laudandæ sacra docere deæ:
Nec mea mortiferis infecit pocula succis
Dextera, nec cuiquam certa uenena dedi:
Nec nos sacrilegos templis admouimus ignes,

Nec cor ſolicitant facta nefanda meum:
Nec nos inſanæ meditantes iurgia linguæ
Impia in aduerſos ſoluimus ora deos.
Et nondum cani nigros læſere capillos,
Nec uenit tardo curua ſenecta pede.
Natalem primo noſtrum uidere parentes,
Cum cecidit fato conſul uterque pari.
Quid fraudare iuuat uitem creſcentibus uuis?
Et modo nata mala uellere poma manu?
Parcite, pallentes undas quicunque tenetis,
Duraq́; ſortiti tertia regna dei.
Elyſios olim liceat cognoſcere campos,
Lethæamq́; ratem, Cimeriosq́; lacus;
Cum mea rugoſa pallebunt ora ſenecta,
Et referam pueris tempora priſca ſenex.
Atque utinam uano nequicquam terrear æſtu:
Languent ter quinos ſed mea membra dies.
At uobis Thuſcæ celebrantur numina lymphæ,
Et facilis lenta pellitur unda manu.
Viuite felices, memores & uiuite noſtri;
Siue erimus, ſeu nos fata fuiſſe uelint.
Interea nigras pecudes promittite Diti,
Et niuei lactis pocula miſta mero.

ELEGIA VI.

Andide Liber ades. ſic ſit tibi myſtica uitis,
C Sic edera ſemper tempora uincta feras.
Aufer et ipſe meū pariter medicando dolorē:
Sæpe tuo cecidit munere uictus Amor.

Care puer, madeant generoso pocula Baccho:
Et nobis prona funde falerna manu.
Ite procul durum curæ genus, ite labores.
Fulserit hic niueis Delius alitibus.
Vos modo proposito dulces faueatis amici,
Ne ue neget quisquam me duce se comitem.
At si quis uini certamen mite recusat,
Fallat eum tecto cara puella dolo.
Ille facit dites animos deus: ille ferocem
Contudit, & dominæ misit in arbitrium.
Armenias tigres, & fuluas ille leænas
Vicit, & indomitis mollia corda dedit.
Hæc Amor, & maiora uolet, sed poscite Bacchi
Munera. quem uestrum pocula sicca iuuant?
Conuenit ex æquo, nec toruus Liber in illos,
Qui se, quiq; una uina iocosa colunt.
Iam uenit iratus nimium, nimiumq; seuerus.
Qui timet irati numina magna, bibat.
Quales his pœnas deus hic, quantumq; minetur,
Cadmeæ matris præda cruenta docet.
Sed procul à nobis hic sit timor; illaq;, si qua est,
Quid ualeat læsi, sentiat, ira dei.
Quid precor ah demens? uenti temeraria uota
Aeriæ & nubes diripienda ferant.
Quamuis nulla mei superest tibi cura Neæra,
Sis felix, & sint candida fata tua.
At nos securæ reddamus tempora mensæ.
Venit post multas una serena dies.
Hei mihi difficile est imitari gaudia falsa,

Difficile est tristi fingere mente iocum.
Nec bene mendaci risus componitur ore,
Nec bene solicitis ebria uerba sonant.
Quid queror infelix? turpes discedite curæ,
Odit Lenæus tristia uerba pater.
Gnosia Theseæ quondam periuria linguæ
Fleuisti ignoto sola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus Minoi Catullus,
Ingrati referens impia facta uiri.
Vos ego nunc moneo: felix, quicunque dolore
Alterius disces posse carere tuo.
Nec uos aut capiant pendentia brachia collo,
Aut fallat blanda sordida lingua fide.
Et si perq; suos fallax iurauit ocellos,
Iunonemq; suam, perq; suam Venerem;
Nulla fides inerit. periuria ridet amantum
Iuppiter, & uentos irrita ferre iubet.
Ergo quid toties fallacis uerba puellæ
Conqueror? ite à me seria uerba, precor.
Quàm uellem longas tecum requiescere noctes,
Et tecum longos peruigilare dies.
Perfida, nec merito nobis inimica: merenti
Perfida, sed quamuis perfida, cara tamen.
Naiada Bacchus amat: cessas ò lente minister?
Temperet annosum Martia lympha merum.
Non ego, si fugiat nostræ conuiuia mensæ
Ignotum cupiens uana puella torum,
Solicitus repetam tota suspiria nocte.
Tu puer & liquidum fortius adde merum.

Iandudum Tyrio madefactus tempora nardo
Debueram sertis implicuisse comas.

ALBII TIBVLLI, EQVITIS ROMANI,

LIBER IIII.

TE Messalla canam. quanquam mea cognita uirtus:
Terret, ut infirmæ ualeat subsistere uires,
Incipiam tamen: ac, meritas si carmina laudes
Deficiant, humilis tantis sim conditor actis.
Nec tua, te præter, chartis intexere quisquam
Facta queat, dictis ut non maiora supersint.
Est nobis uoluisse satis. nec munera parua
Respueris. etiam Phœbo gratissima dona
Cres tulit, & cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus, ut puro testantur sidera cælo,
Erigoneq;, canisq;: neget ne longior ætas.
Quin etiam Alcides deus ascensurus Olympum
Læta Molorcheis posuit uestigia tectis,
Paruaq; cælestes pacauit mica, nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Hic quoque sit gratus paruus labor, ut tibi possim
Inde alios, aliosq; memor componere uersus.
Alter dicat opus magni mirabile mundi,
Qualis in immenso desederit aere tellus,

Qualis & in curuum pontus confluxerit orbem,
Et uagus è terris, quà surgere nititur aer,
Huic & contextus passim fluat igneus æther,
Pendentiq; super claudantur ut omnia cælo.
At quodcunque meæ poterunt audere camœnæ,
Seu tibi par poterunt, seu, quod spes abnuit, ultra,
Siue minus, certeq; canent minus, omne mouemus
Hoc tibi, ne tanto careat mihi nomine charta.
Nam, quanquam antiquæ gentis superent tibi laudes,
Non tua maiorum contenta est gloria fama,
Nec quæris quid qua iudex sub imagine dicat,
Sed generis priscos contendis uincere honores,
Quàm tibi maiores, maius decus ipse futuris.
At tua non titulus capiet sub nomine facta,
Aeterno sed erunt tibi magna uolumina uersu,
Conuenientq; tuas cupidi componere laudes.
Vndique quiq; canent uincto pede, quiq; soluto.
Quis potius, certamen erit. sim uictor in illis,
Vt nostrum tantis inscribam nomen in actis.
Quisque tibi maiora gerit castris ue, foro ue,
Nec tamen hinc, aut hinc, tibi laus maior ue, minor ue,
Iusta pari premitur ueluti cum pondere libra
Prona, nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa.
Qualis, in æquatum si quando onus urget utrinque,
Instabilis natat alterno depressior orbe.
Nam seu diuersi fremat inconstantia uulgi,
Non alius sedare queat: seu iudicis ira
Sit placanda, tuis poterit mitescere uerbis.
Non Pylos, aut Ithace tantos genuisse feruntur,

Nestora, uel paruæ magnum decus urbis Vlyssem,
Vixerit ille senex quamuis; dum terna per orbem
Secula fertilibus Titan decurreret horis.
Ille per ignotas audax errauerit urbes,
Quà maris extremis tellus includitur undis.
Nam Cyconumq; manus aduersis reppulit armis:
Non ualuit Cyclops cœptos auertere cursus:
Cessit & Aetnææ Neptunius incola rupis
Victa Maroneo fœdatus lumina Baccho:
Vexit & Aeolios placidum per Nerea uentos,
Incultos adijt Lestrygonas, Antiphatenq;,
Nobilis Artaciæ gelidæ quos irrigat unda. De Nobilit
Solum nec doctæ uerterunt pocula Circes:
Quamuis illa foret solis genus, apta uel herbis,
Aptaq; uel cantu ueteres mutare figuras.
Cimmeriωn etiam obscuras accessit ad oras,
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Siue super terras Phœbus, seu curreret infra.
Vidit, ut inferno Plutoni subdita regna
Magna deum proles leuibus discurreret umbris.
Prætereijtq; cita Sirenum littora puppi.
Illum tergeminæ nantem confinia mortis
Nec Scyllæ sæuo conterruit impetus ore,
Cum canibus rapidas inter freta serperet undas,
Nec uiolenta suo consumpsit more Charybdis,
Vel si sublimis fluctu consurgeret imo,
Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
Non uiolata uagi sileantur pascua solis.
Non amor, & fœcunda Atlantidos arua Calypsus,

Finis

Finis & errorum misero Phæacia tellus:
Atque hæc seu nostras intersunt cognita terras,
Fabula siue nouum dedit his erroribus orbem;
Sit labor illius, tua dum facundia maior.
Nam te non alius belli tenet aptius artes,
Quà deceat tutam castris præducere fossam,
Qualiter aduersos hosti defigere neruos,
Quem ue locum ducto melius sit claudere uallo,
Fontibus ut dulces erumpat terra liquores:
Vt facilisq; tuis aditus sit, & arduus hosti,
Laudis & assiduo uigeat certamine miles:
Quis tardam ue sudem melius, celerem ue sagittam
Iecerit, aut lento perfregerit obuia pilo?
Aut quis equum celerem ue arcto compescere fræno
Possit, & effusas tardo permittere habenas?
Inq; uicem modo directo contendere cursu,
Seu libeat curuo breuius contendere gyro,
Parma seu quos dextra uelit, seu læua tueri,
Siue hac, siue illac grandis uenit impetus hastæ,
Amplius aut signata cita loca tangere funda.
Iam simul audacis ueniunt certamina Martis,
Aduersisq; parant acies concurrere signis.
Tunc tibi non desit, faciem componere pugnæ,
Seu sit opus quadratum acies consistat in agmen,
Rectus inæquatis concurrat frontibus ordo:
Seu libeat duplicem, seu iunctum cernere Martem,
Dextraq; ut læuum teneat, dextrumq; sinistra
Miles, sitq; duplex gemini uictoria casus.
At non per dubias errant mea carmina laudes.

Nam

Nam bellis experta cano. testis mihi uictæ
Fortis Iapygiæ miles, testis quoque fallax
Pannonius, gelidas passim disiectus in Alpes.
* *Testis Arupinus, & pauper natus in armis.*
Quem si quis uideat uetus ut non fregerit ætas,
Terna minus Pyliæ miretur sæcula famæ.
Nanque senex longe peragit dum sæcula uitæ,
Centum fœcundos Titan renouauerit annos,
Ipse tamen uelox celerem super edere corpus
Audet equum, ualidisq; sedet moderator habenis.
Te duce non alias conuersus terga domator
Libera Romanæ subiecit colla catenæ.
Nec tamen his contentus eris: maiora peractis
Instant, compertum est ueracibus ut mihi signis,
Queis Amithaonius nequeat certare Melampus.
Nam modo fulgentem Tyrio subtegmine uestem
Indueras, oriente die duce fertilis anni,
Splendidior liquidis cum sol caput extulit undis,
Et fera discordes tenuerunt flamina uenti,
Curua nec assuetos egerunt flumina cursus,
Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis,
Vlla nec aerias uolucris perlabitur auras;
Nec quadrupes densas depascitur aspera siluas:
Quin largita tuis sunt multa silentia uotis.
Iuppiter ipse leui uectus per inania curru
Affuit, & cælo uicinum liquit Olympum,
Intentaq; tuis precibus se præbuit aure,
Cunctaq; ueraci capite annuit additus aris.
Lætior eluxit structos super ignis aceruos.

Quin

Quin, hortante deo, magnis insistere rebus
Incipe. non ijdem tibi sunt, alijsq; triumphi,
Non te uicino remorabitur obuia Marte
Gallia, nec latis audax Hispania terris,
Nec fera Rhetæo tellus obsessa colono,
Nec quà uel Nilus, uel regia lympha Diaspes
Profluit, aut rapidus Cyri dementia Gindes,
Cretæis ardens aut unda Carystia campis.
Nec quà regna uago Tomyris finiuit Araxe,
Impia nec sæuis celebrans conuiuia mensis.
Vltima uicinus Phœbo tenet arua Padæus,
Quáq; Hebrus, Tanaisq; Getas rigat, atque Mosinos.
Quid moror? oceànus ponto qua continet orbem,
Nulla tibi aduersis regno sese offeret armis.
Te manet inuictus Romano marte Britannus,
Teq; interiecto mundi pars altera sole.
Nam circumfuso consistit in aere tellus,
Et quinque in partes totus disponitur orbes,
Atque duæ gelido uastantur frigore semper.
Illic & densa tellus absconditur umbra,
Et nulla incepto perlabitur unda liquore,
Sed durata riget densam in glaciemq;, niuemq;,
Quippe ibi non unquam Titan super ingerit ortus.
At media est Phœbi semper subiecta calori,
Seu propior terris æstiuum fertur in orbem,
Seu celer hybernas properat decurrere luces.
Non ergo presso tellus consurgit aratro:
Nec frugem segetes præbent, nec pabula terræ.
Non illic colit arua deus, Bacchus ue, Ceres ue,

Nulla nec exustas habitant animalia partes.
Fertilis hanc inter posita est; interq; rigentes,
Nostraq; & huic aduersa solo pars altera nostro,
Quas similes utrinque tenens uicinia cæli
Temperat: alter & alterius uires negat aer.
Hinc placidus nobis per tempora uertitur annus.
Hic & colla iugo didicit summittere taurus,
Et lenta excelsos uitis conscendere ramos,
Tondeturq; seges maturos annua partu,
Et ferro tellus, pontus confinditur ære.
Quin etiam structis exurgunt oppida muris.
Ergo ubi præclaros poscent tua facta triumphos,
Solus utroque idem diceris magnus in orbe.
Non ego sum satis ad tantæ præconia laudis,
Ipse mihi non si præscribat carmina Phœbus.
Est tibi, qui possit magnis se accingere rebus,
Valgius. æterno propior non alter Homero.
Languida non noster peragit labor ocia, quamuis
Fortuna, ut mos est illi, me aduersa fatiget.
Nam mihi cum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci,
Horrea fœcundis indeficientia mensis,
Cuiq; pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, & nimium furiq;, lupoq;;
Nunc desiderium superest. nam cura nouatur,
Cum memor accitos semper dolor admonet annos.
Sed licet asperiora cadant, spolierq; relictis;
Non te deficient nostræ memorare camœnæ:
Nec solum tibi Pierij tribuentur honores:

Pro te uel rapidas ausim maris ire per undas,
Aduersis hiberna licet tumeant freta uentis:
Pro te uel solus densis obsistere turmis,
Vel paruum Aetnææ corpus committere flamæ,
Sum quodcunque, tuum est. nostri si paruula cura
Sit tibi, quanta libet, si sit modo non mihi regna
Lydia, non magni potior sit fama Gylippi,
Posse Meleteas nec mallem mittere chartas.
Quod tibi si uersus noster totus ue minus ue,
Vel bene si totus, summo uel inerret in ore;
Nulla mihi statuent finem te fata canendi.
Quin etiam, mea cum tumulus contexerit ossa,
Seu matura dies fato properat mihi mortem;
Longa manet seu uita, tamen mutata figuram,
Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus,
Siue ego per liquidum uolucris uehar aera pennis,
In quemcunque hominem me longa receperit ætas,
Inceptis de te subtexam carmina chartis.

Svlpicia est tibi culta tuis Mars magne calendis.
Spectatũ è cælo, si sapis, ipse ueni.
Hoc Venus ignoscet. at tu uiolente caueto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis, cum uult exurere diuos,
Accendit geminas lampadas acer Amor:
Illam, quicquid agit, quoquò uestigia mouit,
Componit furtim, subsequiturq; decor.
Seu soluit crines, fusis decet esse capillis:

Seu ſoluit crines, fuſis decet eſſe capillis:
Seu compſit, comptis eſt ueneranda comis.
Vrit, ſeu Tyria uoluit procedere palla:
Vrit, ſeu niuea candida ueſte uenit.
Talis in æterno felix Vertunnus Olympo
Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna eſt, cui mollia caris
Vellera det ſuccis bis madefacta Tyros,
Poſſideatq́; , metit quicquid bene olentibus aruis
Cultor odoratæ diues Arabs ſegetis,
Et quaſcunque niger rubro de littore conchas
Proximus Eois colligit Indus aquis.
Hanc uos Pierides feſtis cantate calendis,
Et teſtudinea Phœbe ſuperbe lyra.
Hoc ſolenne ſacrum multos celebretur in annos.
Dignior eſt ueſtro nulla puella choro.

SVLPICIA AD CHERINTHVM.

Arce meo iuueni, ſeu quis bona paſcua cāpi,
P Seu colis umbroſi deuia montis aper.
Nec tibi ſit duros acuiſſe in pectora dentes.
Incolumem cuſtos hunc mihi ſeruet Amor.
Sed procul abducit uenandi Delia cura.
O pereant ſiluæ, deficiantq́; canes.
Quis furor eſt, quæ mens denſos indagine colles
Claudentem, teneras lædere uelle manus?
Quid ue iuuat furtim latebras intrare ferarum?
Candidaq́; hamatis crura notare rubis?
Sed tamen, ut tecum liceat Cherinthe uagari,

Ipſa ego per montes retia torta feram.
Ipſa ego uelocis quæram ueſtigia cerui,
Et demam celeri ferrea uincla cani.
Tunc mihi tunc placeant ſiluæ, ſi lux mea tecum
Arguar ante ipſas concubuiſſe plagas.
Tunc ueniat licet ad caſſes, illæſus abibit,
Ne Veneris cupidæ gaudia turbet aper.
Tunc ſine me ſit nulla Venus: ſed lege Dianæ
Caſte puer caſta retia tende manu.
Et quæcunque meo furtim ſubrepit amori,
Incidat in ſæuas diripienda feras.
At tu uenandi ſtudium concede parenti,
Et celer in noſtros ipſe recurre ſinus.

AD PHOEBVM.

HVc ades, & teneræ morbos expelle puellæ,
Huc ades intonſa Phœbe ſuperbe coma.
Crede mihi propera: nec te iã Phœbe pigebit
Formoſæ medicas applicuiſſe manus.
Effice neu macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis pallida membra color.
Et quodcunque mali eſt, & quicquid triſte timemus,
In pelagus rapidis euehat amnis aquis.
Sancte ueni, tecumq; feras quicunque ſapores,
Quicunque & cantus corpora feſſa leuant.
Neu iuuenem torque, metuit qui fata puellæ,
Votaq; pro domina uix numeranda facit.
Interdum uouet: interdum, quòd langueat illa,
Dicit in æternos aſpera uerba deos.

Pone metum Cherinthe. deus non lædit amantes,
Tu modo semper ama. salua puella tibi est.
Nil opus est fletu: lacrymis erit aptius uti,
Si quando fuerit tristior illa tibi.
At nunc tota tua est, te solum candida secum
Cogitat, & frustra credula turba sedet.
Phœbe faue: laus magna tibi tribuetur, in uno
Corpore seruato restituisse duos.
Iam celeber, iam lætus eris, cum debita reddet
Certatim sanctis lætus uterque focis.
Tunc te felicem dicet pia turba deorum,
Optabunt artes & sibi quisque tuas.

AD CHERINTHVM.

Si qui te Cherinthe dies dedit hic mihi sactus,
Atque inter festos semper habendus erit.
Te nascente nouum parcæ cecinere puellis
Seruitium, & dederunt regna superba tibi.
Vror ego ante alias. iuuat hoc Cherinthe, quòd uror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus assit amor, tua per dulcissima furta,
Perq; tuos oculos, per geniumq; rogo.
Mane geni, cape tura libens, uotisq; faueto,
Si modo, cum de me cogitat, ille calet.
Quòd si forte alios iam nunc suspirat amores,
Tunc precor infidos sancte relinque focos.
Nec sis nunc iniusta Venus. uel seruiat æque
Vinctus uterque tibi, uel mea uincla leua.

Sed potius ualida teneamur uterque catena,
Nulla queat posthac quam soluisse dies.
Optat idem iuuenis, quod nos, sed tectius optat.
Nam pudet hæc illum dicere uerba palam.
At tu natalis quoniam deus omnia sentis,
Annue. quid refert, clam ne, palam ne roget?

AD IVNONEM.

NAtalis Iuno sanctos cape turis aceruos,
Quos tibi dat tenera docta puella manu.
Tota tibi est hodie, tibi se lætissima compsit,
Staret ut ante tuos conspicienda focos.
Illa quidem ornandi caussas tibi diua relegat,
Est tamen occulte cui placuisse uelit.
At tu sancta faue, ne nox diuellat amantes,
Sed iuueni quæso mutua uincla para.
Sic bene compones. ulli non ille puellæ
Seruire, aut cuiquam dignior illa uiro.
Nec possit cupidos uigilans deprehendere custos,
Fallendiq; uias mille ministret Amor.
Annue, purpureaq; ueni perlucida palla:
Ter tibi sit libo, ter dea casta mero.
Præcipit & natæ mater studiosa, quod optet.
Illa aliud tacita iam sibi mente rogat.
Vritur, ut celeres urunt altaria flamæ:
Nec, liceat quamuis, sana fuisse uelit.
Sit iuueni grata, adueniet cum proximus annus.

SVLPICIA LOQVITVR.

TAndem uenit amor, qualem texisse, pudori,
Quã nudasse alicui, sit mihi fama magis.
Exorata meis illum Cytherea camoenis
Attulit, in nostrum deposuitq; sinum.
Exoluit promissa Venus. mea gaudia narret,
Dicetur si quis non habuisse suam.
Non ego signatis quicquam mandare tabellis,
Ne legat id nemo, quàm meus, ante uelim:
Sed peccasse iuuat. uultus compo nere famæ
Tædet, cum digno digna fuisse ferar.

AD MESSALLAM.

INuisus natalis adest, qui rure molesto,
Et sine Cherintho tristis agendus erit.
Dulcius urbe quid est? an uilla sit apta puel
Atque Aretino frigidus amnis agro? lis,
Iam nimium Messalla mei studiose quiescas,
Non tempestiuæ sæpe propinque uiæ.
Hic animum, sensusq; meos abducta relinquo,
Arbitrio quamuis non sinis esse meo.

*

SCis iter ex animo sublatum triste puellæ
Natali Romæ non sinit esse suo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti nunc tibi forte uenit.

*

Ratum est securus multum quod iam mi=
G hi de me
Permittis subito ne male inepta cadam.
Sit tibi cura togæ potior, pressumq; quasillo
Scortum, quam Serui filia Sulpicia.
Soliciti sunt pro nobis quibus illa dolori est,
Nec credam ignoto maxima cura toro.

*

St ne tibi Cherinthe tuæ placiture puellæ,
E Qui mea nunc uexat corpora fessa calor?
Ah ego non aliter tristes euincere morbos
Optarim, quam te sic quoque uelle putem.
Nam mihi quid prosit morbos euincere? quid tu
Nostra potes læto pectore ferre mala?
Ne tibi sim mea lux æque tam feruida cura,
Vt uideor paucos ante fuisse dies,
Si quicquam tota commisi stulta iuuenta
Cuius me fatear pœnituisse magis,
Hesterna quam te solum, quod nocte reliqui,
Ardorem cupiens dissimulare meum.

AD AMICAM.

Vlla tuum nobis subducet femina lectum.
N Hoc primum iuncta est fœdere nostra
Venus.
Tu mihi sola places; nec iam te præter in urbe
Formosa est oculis ulla puella meis.
Atque utinam posses uni mihi bella uideri,
Displiceas alijs: sic ego tutus ero.

Nil opus inuidia est. procul absit gloria uulgi.
Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
Sic ego secretis possum bene uiuere siluis,
Quà nulla humano sit uia trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte uel atra
Lumen, & in solis tu mihi turba locis.
Nunc licet è cælo mittatur amica Tibullo,
Mittetur frustra, deficietq; Venus.
Hæc per sancta tuæ Iunonis numina iuro,
Quæ sola ante alios est tibi magna deos.
Quid facio demens? heu cui mea pignora credo?
Iuraui stulte: prodeat iste timor.
Nunc tu fortis eris: nunc tu me audacius ures.
Hoc peperit misero garrula lingua malum.
Iam faciam quodcunque uoles: tuus usque manebo,
Nec fugiam notæ seruitium dominæ:
Sed Veneris sanctæ considam uinctus ad aras:
Hæc notat iniustos, supplicibusq; fauet.

DE INFAMIA SVAE PVELLAE.

R Vmor ait crebro nostram peccare puellam.
Nunc ego me surdis auribus esse uelim.
Crimina nō hæc sunt nostro sine ficta dolore.
Quid miserum torques rumor acerbe? tace.

EPITHAPHION TIBVLLI.

T E quoque Virgilio comitē non æqua Tibulle
Mors iuuenem campos misit ad Elysios:
Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

P. OVI-

P. OVIDII NASONIS DE MORTE TIBVLLI.

MEMNONA *si mater, mater plorauit Achillem,*
Et tangunt magnas tristia fata deas;
Flebilis indignos elegeia solue capillos.
Ah nimis ex uero nunc tibi nomen erit.
Ille tui uates operis, tua fama Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert euersamq; pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.
Aspice, demissis ut eat miserabilis alis,
Pectoraq; infesta tundat aperta manu.
Excipiunt lacrymas sparsi per colla capilli,
Oraq; singultu concutiente sonant.
Fratris in Aeneæ sic illum funere dicunt
Egressum castris pulcher Iule tuis:
Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
Quàm, iuueni rupit cum ferus inguen aper.
At sacri uates, & diuum cura uocamur:
Sunt etiam, qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum mors importuna profanat,
Omnibus obscuras inijcit illa manus.
Quid pater Ismario, quid mater profuit Orpheo?
Carmine quid uictas obstupuisse feras?
Et Linon in siluis idem pater edidit altis,

Dicitur inuicta concinuisse lyra.
Aspice Mæoniden; à quo, ceu fonte perenni,
Vatum Pierijs ora rigantur aquis.
Hunc quoque summa dies nigro summersit Auerno.
Effugiunt auidos carmina sola rogos.
Durat opus uatum Troiani fama laboris,
Tardaq; nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemesis longum; sic Delia nomen habebit,
Altera cura recens, altera primus amor.
Quid nos sacra iuuant, quid nunc Aegyptia prosunt
Sistra, quid in uacuo secubuisse toro?
Cum rapiant mala fata bonos, ignoscite fasso,
Solicitor nullos esse putare deos.
Viue pius: moriere pius. cole sacra: colentem,
Mors tamen à sacris in sua busta trahet.
Carminibus confide bonis: iacet ecce Tibullus:
Vix manet è toto parua quod urna capit.
Te ne sacer uates flamæ rapuere rogales?
Pectoribus pasci nec timuere tuis?
Aurea sanctorum potuissent templa deorum
Vrere; quæ tantum sustinuere nefas.
Auertit uultus, Erycis quæ possidet arces.
Sunt quoque qui lacrymas continuisse negant.
Sed tamen hoc melius, quàm si Phæacia tellus
Ignotum uili supposuisset humo:
Hic certe manibus fugientes pressit ocellos
Mater, & in cineres ultima dona tulit.
Hic soror in partem misera cum matre doloris
Venit inornatas dilaniata comas.

Cumq;

Cumq; tuts sua iunxerunt Nemesisq;, priorq;
Oscula, nec solos destituere rogos.
Delia discedens, felicius, inquit, amata
Sum tibi: uixisti, dum tuus ignis eram.
Cui Nemesis, quid, ais, tibi sunt mea damna dolori?
Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen è nobis aliquid, nisi nomen & umbra,
Restat, in Elysia ualle Tibullus erit.
Obuius huic uenies edera iuuenilia cinctus
Tempora cum Caluo docte Catulle tuo.
Tu quoque, si falsum est temerati crimen amici,
Sanguinis atque animæ prodige Galle tuæ,
His comes umbra tua est, si qua est mō corporis umbra.
Hausisti numeros culte Tibulle pios.
Ossa quieta precor tuta requiescere in urna,
Et sit humus cineri non onerosa tuo.

M. ANTONII MVRETI IN TIBVLLVM SCHOLIA.

IN ELEGIAM I.

DIVITIAS alius.) *Vtrunque genus complexus est. diuitiæ enim partim in rebus mobilibus consistunt, partim in rebus soli. è mobilibus autem aurum nominauit κατ' ἐξοχὴν. Pindarus:*

Ἄριστον μὲν ὕδωρ. ὁ δὲ
χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ
ἅτε διαπρέπει νυ-
κτὶ μεγάνορος ἔξοχα πλούτου: id est:
Aqua est optima res quidem.
Aurum at, ignis ut ardens
Nocte relucet atra, in-
ter opes quoque magnanimas sic
Splendet.

Me mea paupertas.) *ego pauper sane sim; dum & fruar ocio, neque arcta inopia premar.* Ipse seram.) *oblectabo me agricultura, pastione, & amore.* Ipse seram.) *apparet, hunc poetam elegantiam quandam putasse esse in eiusdem syllabæ continuata repetitione. ut supra, Me mea: & nunc, Ipse seram: & mox, Poma manu: & infra,*

sta, multa tabella: & sicca canis, & tam multis locis denique, ut constet, hoc non casu, sed dedita opera factum. Rusticus & facili.) *aliter facilem manum, & aliter paulo infra facile lutum. neque ullam uocem habent Græci, quæ huic plane respondeat.* Nec spes.) *deæ nomen est.* Nam ueneror.) *caussa, cur sperare debeat, agriculturam sibi fructuosam fore: colo enim, inquit, deos. Fuit hæc pietas in ueteribus, ut cum ceteris in rebus, tum in hoc præcipuè studio, quibus diuinus cultus neglectui non esset, ijs omnia prosperè successura crederent. itaque Virgilius,*

In primis uenerare deos, atque annua magnæ
Sacra refer Cereri, lætis operatus in herbis.

& Horatius,

Cælo supinas si tuleris manus,
Nascente luna, rustica Phidile,
Si ture placaris, & horna
Fruge lares, auidaq; porca:
Nec pestilentem sentiet Africum
Fœcunda uitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero graue tempus anno.

& eodem pertinere arbitror prouerbium, quod est apud Varronem libro primo de re rustica, Dij facientes adiuuant. facientes enim accipio eos, qui rite operantur sacris: ut in illo, Cum faciam uitula: & Erasmum, qui multo aliter interpretatus est, falsum puto. Seu stipes.) *non dubium est, quin Terminum*

dicat,

dicat, de quo Ouidius,

Termine, siue lapis, siue es defossus in agro
Stipes ab antiquis, tu quoque numen habes.

Sed tamen illud quoque superstitiosis hominibus in consuetudine positum fuisse accepimus, temere oblatos in uia lapides, stipitesq; uenerari. Xenophon. καὶ τοὺς μὲν οὔθ' ἱερῶν, οὔτε βωμῶν, οὔτε ἄλλων τῶν θείων οὐδὲν τιμᾶν, τοὺς δὲ καὶ λίθους, καὶ ξύλα τὰ τυχόντα, καὶ θηρία σέβεσθαι. & ineptus quidem scriptor, non tamen omnino inutilis, Appuleius: Neque enim iustius religiosam moram uiatori obiecerit aut ara floribus redimita, aut spelunca frondibus inumbrata, aut quercus cornibus onerata, aut fagus pellibus coronata. uel enim colliculus sepimine consecratus, uel truncus dolamine effigiatus, uel cespes libamine humigatus, uel lapis unguine delibutus. Propertius:

Et quicunque sacer, qualis ubique, lapis.

Florida serta.) *quæ significent deum esse.*

Libatum agricolæ.) *Varie legitur hic uersus: à quibusdam hoc modo,*

Libatum agricolam ponitur ante deum. ab alijs,
Libatum agricolæ, ponitur ante deum. ab alijs,
Libatum agricolas ponitur ante deos.

ego autem lego,

Libatum, agricolæ ponitur ante deo.

& deum agricolam expono eum, qui præest agrorum cultui, id est Liberum patrem, de quo infra:

Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
Et teneram ferro solicitauit humum.

siquidem Osirim & Bacchum eundem esse constat. & alibi:

Illa deo sciet agricolæ pro uitibus uuam,

Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.

ponendi autem uerbum hac in re & Græcis & Latinis mire usitatum est. Catullus:

Mihi corolla picta uere ponitur: Horatius:

Hic uinum mihi cespitem, hic

Verbenas pueri ponite, turaq;.

& in epigrammatis Græcis:

Τὶς θέτο μαρμαίροντα βοάγρια;

neque tantum θέσθαι *dicunt, uerũ etiam* ἀναθέσθαι: *unde* ἀναθήματα. *neque est, quòd quisquam, propter uocem, ante, de huius scripturæ ueritate dubitet. sic enim & Plautus:*

Bonum ante ponam prandium pransoribus.

si quis tamen agricolas deos legat, & exponat, Liberum, Liberam, Cererem, Pana, ceteraq; ruris numina; non repugnauerim. nam & infra ita locutus est,

Redditur agricolis gratia cælitibus.

Hostia parua.) *in quibusdam libris, magna: quod non displicet: ut, pro agri exiguitate, hæc quoque magna hostia esse dicatur.* Iam modo non.) *modo non, est,* μονονουχὶ: *etsi sunt, qui aliter sentiant.*

Sed canis æstiuos ortus uitare sub umbra Arboris.) *totidem prope uerbis in quodam epigrammate Alcæus:*

- λασίας θάμνῳ ὑπὸ πλατάνῳ

καύματ' ὀμωρινοῖο φυγὼν κυνός,

Securum

Securum somnos, igne iuuante, sequi.) *in alijs libris, imbre iuuante sequi. utrunque ferri potest. nam & imber, & ignis hieme somnum conciliant. illud etiam de imbre, conuenit cum illo Sophocleo,*

ὑπὸ στέγῃ
Πυκνᾶς ἀκοῦσαι ψεκάδος εὑδούσῃ φρενί.

& cum eo, quod est infra,

Nam neque tum plumæ, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidæ ducere posset aquæ.

IN ELEGIAM III.

ADDE merum.) *in quibusdam libris, uinoq; graues compesce dolores: in alijs, uinoq; nouos compesce furores.* Neu quisquam.) *in hoc uersu quidam, perfusum, quidam, percussum, legunt. Seneca quidem in Troade, percussam deo Mænadem, dixit: ego tamen, quod hic in libris ueteribus perfusum repereram, nihil immutare uolui.* Dum requiescit amans.) *libri ueteres, amor: & tertio abhinc uersu, ijdem libri, ianua fulta.* Cum posti florida serta darem.) *Morem hunc amantum fuisse, notum est, spargendi mero, & ornandi floribus amicarum fores. Propertius:*

Et mihi non desunt turpes pendere corollæ. Ouidius:
At tu non lætis detracta corona capillis,
Dura super tota limina note iace. Plautus:
agite, bibite festiuæ fores,
Potate, fite mihi uolentes propitiæ.

Blandaq; compositis abdere uerba notis.) *scio fuisse, qui aduersus hanc emendationem, seu iudicio, seu διὰ ἀνθρώπινόν τι πάθος, multa dixerint. sed profecto praeclara illa est: δεῖ γὰρ τ' ἀληθῆ λέγειν, ut ait Plato. hoc enim non obscure significat poeta, alienae uxoris amatorem inuenire, monstrante Venere, quo modo cum ea, etiam uiro praesente, impune colloquatur. componere enim ipsos inter se notas quasdam, quibus utantur uerborum loco, atque hoc modo abdere blanditias, quas sibi tum inuicem dicunt. sed hoc nullo ex loco melius intelligi potest, quàm ex his Ouidij uersibus, qui sunt ex elegia quadam, qua amicam monet, quomodo se in coena gerere debeat, cui coenae etiam uir ipsius erat interfuturus.*

Me specta, nutusq; meos, uultumq; loquacem,
Excipe furtiuas, & refer ipsa, notas.
Verba superciliis sine uoce loquentia dicam.
Verba leges digitis, uerba notata mero.
Cum tibi succurret Veneris lasciuia nostrae,
Purpureas tenero pollice tange genas.
Si quid erit, de me tacita quod mente loquaris;
Pendeat extrema mollis ab aure manus.
Cum tibi, quae faciam, mea lux, dicam ue, placebunt:
Versetur digitis annulus usque tuis.
Tange manu mensam, tangunt quo more precantes,
Optabis merito cum mala multa uiro.

huiusmodi notas, absque ulla dubitatione, hoc uersu significat Tibullus.

Nec uetat obscura surgere nocte timor.) *eos, qui nocturnas formidines expauescũt, facile liberari hoc morbo, si amare occeperint, exemplo suo indicat Ouidius: cuius hæc sunt: (de amore autem loquitur.)*

Ille per excubias custodum leniter ire
Monstrat: inoffensos dirigit ille pedes.
At quondam noctem, simulacraq; uana timebam:
Mirabar, tenebris si quis iturus erat.
Risit, ut audirem, tenera cum matre Cupido;
Et leuiter, fies tu quoque fortis, ait.
Nec mora: uenit amor: non umbras nocte uolantes,
Non timeo strictas in mea fata manus.

En ego cum tenebris.) *qui cum hoc loco elegiam Propertij è libro tertio, cuius principium est, Nox media, conferre uoluerit, non minimam, ni fallor, è collatione capiet uoluptatem.* Securum in tenebris.) *hic uersus legitur ille quidem in nonnullis uetustis libris: sed in alijs lacuna est. in quibusdam etiam legitur,*

Præsidio noctis sentio adesse deam. at in alijs,
Ille deus certæ dat mihi signa uiæ:

ut si quis, commotus illa tanta uarietate, de mendo suspicetur, me quidem socium sit habiturus.

Prouocat orbe niues.) *ita est in ueteribus, non, ut in alijs, conuocat.* Ter cane.) *ternario numero in rebus diuinis uti solitos ueteres, etiam ex Aristotele didicimus: cuius illa sunt libro primo de cælo:* μεγέθους δὲ τὸ μὲν ἐφ' ἓν, γραμμὴ τὸ δ' ἐπὶ

δύο, ἐπίπεδον, τὸ δ' ἐπὶ τρία, σῶμα, καὶ παρὰ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἄλλο μέγεθος, διὰ τὸ τὰ τρία πάντα εἶναι, καὶ τὸ τρὶς πάντα. καθάπερ γάρ φασιν οἱ Πυθαγόρειοι, τὸ πᾶν καὶ τὰ πάντα τοῖς τρισὶν ὥρισαι. τελευτὴ γὰρ καὶ μέσον, καὶ ἀρχὴ τὸν ἀριθμὸν ἔχει τοῦ πάντος. ταῦτα δὲ τὸν τῆς τριάδος. διὸ παρὰ τῆς φύσεως εἰληφότες ὥσπερ νόμους ἐκείνους, καὶ πρὸς τὰς ἁγιστείας χρώμεθα τῶν θεῶν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ. Ille licet.) *per me licet, ille triumphans in urbem inuehatur; dum modo ego ruri ociosus te frui possim.* Et in solito.) *alij, & in solo. placet.* Et inculta.) *alij, & in nuda. ut sit sensus: etiam in nuda humo mollis mihi fuerit somnus, si, te amplexus, dormiam.* Non ego tellurem.) *in ueteribus libris, distichon, quod hic sequitur, antecedit.* Despuit in molles & sibi quisque sinus.) *ad auertendam Nemesim: idem etiam ad fascinationes auertendas ualere arbitrabantur. Theocritus:*

Ὡς μὴ βασκανθῶ δὲ, τρὶς εἰς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον.

Callimachus:

Δαίμων, τί κόλποισιν ἐπιπτύουσι γυναῖκες;

& quidam in epigrammatis:

Ἐς βαθὺν τρὶς κόλπον ἀπέπτυσε.

IN ELEGIAM III.

IBITIS Aegeas.) *ad M. Valerium Messallam Coruinum scribit, qui cum Augusto consul fuerat, qui postea de Gallis triumphauit. uidentur autem*

hæc ſcripta, cum Meſſalla ex conſulatu in Macedo-niam proficiſceretur. Abſtineas auidas.) *uaria huius uerſus ſcriptura eſt. in alijs, mors pre-cor atra: in alijs, mors modo nigra: in alijs, mors uiolenta: neque multum intereſt, quæ recipiatur.* Rettulit è triuiis.) *lego, Rettulit & trinis. & ad ſortes refero. ueteres tamen libri cum uulgatis conſentiunt.* Tamen eſt deterrita nunquam.) *utrum dicit, eam deterreri, id eſt reuoca-ri non potuiſſe, quin fleret: an, ut deſperatam, quæ ſpem abiecit, dicimus, ita deterritam, quæ terrorem depoſuerit, hoc loco intelligemus? quod ſi eſt, ſingu-lare, opinor, hoc ſenſu fuerit uerbum.* Illa tua toties ſiſtra.) *ita eſt in libris ueteribus, non, ut in peruulgatis, æra. Ouidius quoque hanc ſcripturam confirmat, qui, ad hunc locum reſpiciens, ita cecinit, in carmine, quo huius poetæ mortem defleuit:*

Quid nos ſacra iuuant? quid nunc Aegyptia proſunt
Siſtra? quid in uacuo ſecubuiſſe thoro?

Menſtrua tura.) *alij, maſcula. ſed nihil ne-ceſſe eſt, contempta ueterum librorum auctoritate, quicquam mouere.* Fac lapis.) *verſum hunc in antiquis quibuſdam libris ita ſcriptum reperio, Fac lapis inſcriptus ſtet ſuper oſſa mea.* Tum niger in turba.) *ijdem libri, in porta.* Tentare.) *ita plane dictum, ut à Græcis πειρᾷν. Lucianus in dialogo, quo de hoc ipſo Ixione agitur: μῶν οὖν ἐπείρα τινά; & alibi: συγγνωστὸς γὰρ εἰ καλόν σε οὕτως ὄντα ἐπείρα. Ixionis autem fabula petenda eſt*

è secundo εἴδει *Pythiorum Pindari. neque enim tantum appetijsse Iunonem, sed & primus, de quo quidem extet in Græcorum historijs, cædem perpetrasse memoratur, occiso per summam perfidiam socero suo. Virgilius eum capiti imminentis, & iamiam lapsuro similis saxi metu cruciari ait; suo quodam iure; quod ab alijs de Tantalo dicitur, ad hunc, & ad Lapithas, & ad Pirithoum transferens.* Porrectusq; nouem.) *Virgilius VI Aeneidos: Homerus* Ὀδυσ. λ. *eius autem iecur Virgilius ab uno, Homerus à duobus uulturibus carpi ait: at Demetrius in Pindarum, à serpentibus.* Tantalus est illic, & circum, stagna.) *& circum Tantalum, stagna sunt. Tantalum Plato, quasi* ταλάντατον, *dictum ait. Porro & de peccato eius, & de supplicio admodum discrepantia prodita sunt literis. ego de utroque, quæ in memoriam uenient, huc conferam. Sunt, qui dicant, eum à Ioue patre admissum ad epulas deorum, quæ ibi arcana audierat, cum hominibus communicasse: ideoq; detrusum ad inferos, & damnatum hac pœna, ut in aere pendens, æterno metu imminentis capiti lapidis torqueretur. Euripides:*

Ὁ γὰρ μακάριος, κοὐκ ὀνειδίζω τύχας,
Διὸς πεφυκὼς, ὡς λέγουσι, Τάνταλος,
Κορυφῆς ὑπερτέλλοντα δειμαίνων πέτρον,
Ἀέρι ποτᾶται, καὶ τίνει ταύτην δίκην,
Ὡς μὲν λέγουσιν, ὅτι θεοῖς, ἄνθρωπος ὢν,
Κοινῆς τραπέζης ἀξίωμ' ἔχων ἴσον,
Ἀκόλαστον ἔσχε γλῶσσαν, αἰσχίστην νόσον.

De hoc saxo Cicero de finibus: Mors, quæ, quasi saxum Tantalo, semper impendet. & Lucretius:

Nec miser impendens magnum timet aere saxum
Tantalus, ut fama est, cassa formidine torpens.

& Plato: ἡ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τοῦ λίθου ταντάλεια. Pindarus quoque in Olympijs hoc ipsum Tantali supplicium agnoscit: sed hanc caussam fuisse ait, quòd ipse ambrosiam & nectar furatus, compotoribus suis communicauerit. aiunt, & Alcæum, & Alcmanen, & Archilochum huius lapidis mentionem fecisse. qui allegorice ista interpretantur, alij metum mortis, ut Cicero; alij metum deorum, ut Lucretius, significari putant: alij Tantalum physiologum diligentem fuisse dicunt, qui soli præcipue naturam accurratissime contemplaretur: ideoq; dictum solem capiti ipsius impendere. nam solem quidem ipsum multi ex ueteribus, Anaxagoram secuti, lapidem glebam ue ignitam esse credebant. hanc postremam sententiam Euripides ipse aperte confirmat in choro quodam ex eadem fabula, ubi solem πέτραν, & βῶλον nominat. Tradita & hæc de Tantalo fabula: fuisse canem quendam aureum, eundemq; animatum, (ut minus mirum sit, quod de Talo in Catullum diximus) templo Iouis in Creta custodem additum fuisse: quem cum surripuisset Pandareus Milesius, asseruandum dedisse Tantalo: missum deinde à Ioue Mercurium, qui canem reposceret: sed negasse Tantalum, eum penes se esse: ob id igitur detrusum ad inferos, ipsiusq; capiti impositum Sipylum montem: eumq; esse lapidem illum, de

quo supra diximus. neque desunt, qui, quòd Pelopem filium mactauerit, dijsq; epulandum apposuerit, ad inferos detrusum esse dicant. sed de supplicij genere, plurimos astipulatores inuenit Homeri narratio, quam hic quoque Tibullus insequitur. quæ, quia etiam uulgo notissima est, nihil esse, cur à me pluribus uerbis explicetur puto. Et Danai proles.) De Danaidibus cetera peruulgata sunt: illud uisum est non indignum, quod annotaretur; cum, unam modo ex eis Hypermnestram fratri ac uiro suo Lynceo pepercisse, traditum sit, esse tamen, qui hanc ipsius laudem cum Bebryce sorore communem faciant, & eam quoque Hippolyto pepercisse dicant. hoc reperi apud Eustathium, Dionysii interpretem. Tunc ueniam subito.) contra consuetudinem Romanorum, qui, peregre cum redirent, aduentus sui nuncios præmittere ad uxores solebant. auctor Plutarchus. sed hic ideo subito uenire uult, quòd repentino aduentu suo maius gaudium puellæ obiectum iri uidet.

IN ELEGIAM IIII.

Sic umbrosa.) miratur, qui fiat, ut obscœnum deum formosi pueri diligant, ad eumq; ultro accedant, qui neque forma, neque corporis cultu ipsos ad se allicere posse uideatur. est & in Virgilianis lusibus carmen, quo deus ipse idem admirans inducitur: &, longa oratione multis alijs caussis remotis, ad postremum concludit, eos, quo supplicio proposi-

to absterreri debuerant, eius ipsius desiderio captos ue- nire. extremi uersus hi sunt:

Nimirum apertam conuolatis ad pœnam,
Et uos id ipsum, quod minamur, inuitat.

Sic ego. tum Bacchi.) *in quibusdam ueteribus: Sic ego: sic Bacchi. ab ijs autem abest pentameter, qui sequitur. neque ego sane, eum Tibulli esse, præstare ausim.* Bacchi proles.) *Bacchi igitur filius est præclarus iste & uirginalis deus. atque ita esse, confirmat etiam uersus Antipatri Sidonij:*

= ταῦθ' ὁ Πρίηπος

Ὕμμιν ἐνορμίτης παῖς ἐνέπω Βρομίου.

Orpheus Bacchum, Solem, & Priapum eundem facere uidetur. Theocriti scholiastes ait, Priapum esse Naiadis, aut Chiones nymphæ, & Bacchi filium: at alios eum cum Baccho eundem facere. Diodorus Siculus & Pausanias Baccho & Venere genitum esse tradunt. Apud Lucianum reperio, eum esse Veneris filium: sed, si etiam Bacchi, næ ille patrem suum haudquaquam paterne accepit, quem, Lampsaci hospitio exceptum, noctu hasta illa sua confodere uoluerit. at constat, eum Luciano non esse Dionysi filium. Armatus curua.) *hic uersus, ut dixi, abest à quibusdam libris: atque in eisdem scriptum est ad marginem,* FRAGM. *Ego autem facile mihi persuaserim, non unum modo, sed & plures uersus hoc loco desiderari. etenim quæ respondet Priapus, non pertinent ad id, quod ex ipso quæsierat Tibullus. uehementer itaque suspicor, uersus aliquot, quibus paulo liberius quip-*

piam, & paulo magis ex huius dei consuetudine dictum esset, hoc loco esse omissos.

O fuge.) homines, qui militarem Venerem colunt, quiq; natura sunt à fœdo puerorum amore ἀνάλωτοι, in omnibus, quorum ætas πρὸς ἀπόλαυσιν idonea est, facile caussam aliquam reperiunt, cur ipsos ament. eodemq; modo φιλόγυνοι cuiusque propemodum generis mulieres persequuntur: neque ulla est paulo adolescentior, quæ non ipsis ἁλμυρόν τι καὶ κινητικὸν habere uideatur. itaque Socrates (quem tamen abfuisse à nefando amore uolunt: neque ego dissentio) ingenue confitetur, omnes pueros, qui certæ cuiusdam ætatis sint, sibi formosos uideri. uerba eius sunt in Charmide: Εμοὶ μὲν οὖν ὦ ἑταῖρε οὐδὲν σταθμητόν. ἀτεχνῶς γὰρ λευκὴ στάθμη εἰμὶ πρὸς τοὺς καλούς. σχεδὸν γάρ τί μοι πάντες οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται. libro autem de rep. V, idem etiam fusius explicat his uerbis: Ανδρὶ δ' ἐρωτικῷ οὐ πρέπει ἀμνημονεῖν, ὅτι πάντες οἱ ἐν ὥρᾳ τὸν φιλόπαιδα καὶ ἐρωτικὸν ἀμηγέπη δάκνουσί τε καὶ κινοῦσι, δοκοῦντες ἄξιοι εἶναι ἐπιμελείας τε καὶ τοῦ ἀσπάζεσθαι. ἢ οὐχ οὕτω ποιεῖτε πρὸς τοὺς καλούς; ὁ μὲν, ὅτι σιμὸς, ἐπίχαρις κληθεὶς, ἐπαινεθήσεται ὑφ' ὑμῶν. τοῦ δὲ τὸ γρυπὸν, βασιλικόν φατε εἶναι. τὸν δὲ δὴ διὰ μέσου τούτων, ἐμμετρότατα ἔχειν. μέλανας δὲ, ἀνδρικοὺς ἰδεῖν. λευκοὺς δὲ, θεῶν παῖδας εἶναι. μελιχλώρους δὲ, καὶ τ' οὔνομα οἴει τινὸς ἄλλου ποίημα εἶναι, ἢ ἐραστοῦ ὑποκοριζομένου τε καὶ εὐχερῶς φέροντος τὴν ὠχρότητα, ἐὰν ἐπὶ ὥρᾳ ᾖ; καὶ ἑνὶ λόγῳ πάσας προφάσεις προφασίζεσθέ τε, καὶ

πάσας φωνὰς ἀφίετε, ὥστε μηδένα ἀποβάλλειν τῶν ἀνθέντων ἐν ὥρᾳ. *Ouidius quoque in elegia quadam, eodem se modo erga mulieres affectum fatetur. eius elegiæ principium est, Non ego mendosos.* Hic, quia fortis adest.) *Ouidius:*

Siue aliqua est oculos in me deiecta modestos;
Vror; & insidiæ sunt pudor ille meæ:
Siue procax aliqua est; capior, quia rustica non est;
Spemq; dat, in molli mobilis esse thoro.

Longa dies molli.) *multi hanc sententiam expresserunt poetæ: quorum primus fuisse uidetur Chærilus:*

Πέτραν κοιλαίνει ῥανὶς ὕδατος ἐνδελεχείῃ.

Lucretius:

Nonne uides, etiam guttas in saxa cadentes
Humoris, longo in spatio pertundere saxa?

Ouidius:

Gutta cauat lapidem: quem quidem cur tanto opere abijciat P. Victorius, ut etiam Chœrilo inferiorē faciat, miror. nam ille ipse, quem ex contentione tanto superiorem uideri uult, Lucretius eandem sententiam, libro primo, non multo ornatius extulit:

Stillicidi casus lapidem cauat.

Neque nunc disputo, uter melior poeta sit: sed tamen indignum uidetur, quenquam de Ouidio ita contemptim loqui. Propertius quoque hoc ipsum ita cecinit:

Sed tamen obscura teritur rubigine mucro
Ferreus, & paruo sæpe liquore silex.

Transiet ætas.) *transiet, pro transibit: & contra*

contra analogiam, & contra consuetudinem.
Quàm cito non segnis.) *si particula, non, referatur ad nomen segnis; falsum erit, quod dicitur. dies enim neque stat, neque remeat. sin ad uerba; falsū erit epitheton, segnis. sin ad utrunque; tamen, nisi locus aliter distinguatur, suberit uitium uel maximum. uox enim, cito, cum standi uerbo cohærere nullo modo potest. Cito aut tarde moueri aliquid dicitur. cito quidem stare, aut quiescere aliquid, qui dicat, is non philosophiæ modo, sed omnino communis sensus expers esse uideatur. distinguendum igitur est hoc modo:*
At si tardus eris, errabis: transiet ætas
Quàm cito: non segnis stat, remeatq; dies.
ut significet ætatem citissime transire, diem autem segnē non esse, sed uolatilem; neque stare unquam, sed perpetuo fluere; neque unquam redire, sed irreuocabilem, atque irreparabilem esse. Venturam admittat.) *portendat. est autem uerbum augurale. Plautus: Impetritum, inauguratum est. quouis admittunt aues. dicitur &, addicere. Liuius: Aues semel atque iterum non addixerunt.*

IN ELEGIAM V.

Ipse procuraui.) *apto uerbo usus est, & sumpto ex augurum disciplina. sic apud Ciceronem, procurare monstra. sed illud notandum, primam huius uerbi syllabam etiam breuem esse posse.* Deueneranda.) *uenerari est precari, ut in Catilinarias docui.*

deueneranda

deueneranda igitur erit, deprecanda, & ut ueteres in his rebus loquebantur, auerruncanda. sed in plerisque libris ueteribus, pro, falsa, legitur, sancta. Veneri.) *quidam libri ueteres, Triuiæ.* Et iuuet in tota.) *Martialis:*

Vssit amatorem Nemesis lasciua Tibullum,
In tota iuuit quem nihil esse domo:

Et pudet, & narrat:) *ex hoc uerso, non uideo, quæ commoda sententia elici possit. quidam legunt,*

Et dominæ narrat scire nefanda meæ:

ut, nefanda, accipiamus nefandas artes, quibus puellam ad eum deuouendum ac defigendum uti, illa altera diceret. Non facit hoc uerbis.) *sic alibi:*

Forma nihil magicis utitur auxilijs:
Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse
Oscula, sed femori conseruisse femur.

Escasq; sepulcris.) *ita melius uidetur, quàm, ut in alijs, herbasq; ut sit simile illi Catulliano,*

Vxor Meneni, sæpe quam in sepulcretis
Vidistis ipso carpere è rogo cœnam,

IN ELEGIAM VI.

QVID tibi sæuitiæ.) *alij, Quid tibi sæue puer.* An gloria magna est.) *simile illud Virgilij,* *Egregiam uero laudem.* *& quidam in epigrammatis Græcis:*

Τί πλέον εἰ θεὸς ἄνδρα καταφλέγει, ἢ τί τὸ σέμνὸν
Δμώσας ἀπ' ἐμῆς ἆθλον ἔχει κεφαλῆς;

Immerito

Immerito proprias.) *in aliis, In proprias meri to: in aliis, immerito pronas. ego locum corruptum esse existimo.* At quæ fida fuit nulli.) *ita est, summo consensu, in ueteribus libris, non, ut in peruulgatis, Nam quæ fida fuit. constat autem, amissos aliquot uersus, quibus exponeretur, castæ mulieres, & uno uiro contentæ, quas commoditates in senectute ex constantia illa sua & fidelitate perciperent.*

IN ELEGIAM VII.

HVNC cecinere.) *Natalem Messallæ, & eiusdem uictorias celebrat.* Non sine me.) *hoc distichon quidam non ineruditi homines ita legendum putant:*

Non sine me est tibi partus honos per bella. Pyrene
Testis, & Oceani littora Santonici.

Carmoti & Flaui.) *ita est in meo uetere libro; at in alio quodam, Carnoti: neque tamen mihi dubium est, quin legi debeat, Carnuti. sunt enim Carnuti populi Aquitaniæ, quos alluit Liger. Strabo.* τούτων δὲ ἐπιφανέστατόν ἐστι τὸ τῶν ἀρουέρνων, καὶ τὸ τῶν καρνούτων, δι' ὧν ἀμφοῖν ἐνεχθεὶς ὁ λείγηρ εἰς τὸν ὠκεανὸν ἔξεισι. *sed cur Tibullus mox ex Aquitania, tanta tanta pernicitate, in Ciliciam, aliquasq; regiones tantopere ab Aquitania dissitas euolet, haud equidem facile dixerim.* Taurus alat Cilicas.) *inepte in aliis libris, Taurus arat Cilicas, & inuenti sunt tamen, qui hanc scripturam reciperent, dicerentq; hy-*

pallagen esse. Quid referam, ut uolitet.) *Syri columbas, quòd in tutela Veneris essent, uiolare nefas putabant. ijdemq; piscibus (an omnino, an certo quodam piscium genere?) abstinebant: eosq; in deorum loco habebant: quòd ab ijs Venus, Typhonem fugiens, seruata esset. Xenophon libro primo de expeditione Cyri.* μετὰ δὲ ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει σαθμοὺς τέσσαρας, παρασάγγας εἴκοσιν, ἐπὶ τὸν Χάλον ποταμὸν, ὄντα τὸ εὖρος πλέθρου, πλήρη δὲ ἰχθύων μεγάλων καὶ πραέων, οὓς οἱ Σύροι θεοὺς ἐνόμιζον, καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἴων, οὐδὲ τὰς περισερὰς. *Cicero. Piscem Syri uenerantur. Ouidius:*

Terribilem quondam fugiens Typhona Dione,
Tunc cum pro cælo Iuppiter arma tulit:
Venit ad Euphraten, comitata Cupidine paruo:
Inq; Palæstinæ margine sedit aquæ.
Populus, & cannæ riparum summa tenebant:
Spemq; dabant salices, hos quoque posse tegi.
Dum latet, insonuit uento nemus. illa timore
Pallet, & hostiles credit adesse manus.
Vtq; sinu tenuit natum, succurrite nymphæ,
Et dijs auxilium ferte duobus, ait.
Nec mora: prosiluit. pisces subiere gemelli:
Pro quo nunc dignum sidera numen habent.
Inde nefas ducunt genus hoc imponere mensis,
Ne uiolent timidi piscibus ora Syri.

Diodorus Siculus alias caussas affert. quòd enim dea Derceto sese in stagnum quoddam Ascaloni urbi uicinum coniecerit, ibiq; in piscem conuersa sit, id propte

rea Syros eis piscibus abstinere, eosq; pro dijs colere: columbis autem eundem honorem tribuere, propter Semiramin, quã in columbam esse conuersam fabulentur. atque harum fabularum utranque leuiter tangit Ouidius libro IIII Metam. At Diodorus, non columbis modo, sed omnino auium generi omni parci, diuinosq; honores tribui ait à Syris: quòd ab auibus eam, quam proxime nominaui, reginam altam esse opinentur. Aegyptios quoque piscium esum in rebus illicitis ducere, auctor est Herodotus. & Iuuenalis inter animalia, quæ ab eis colantur, piscem nominat. Lucianus in Ioue Tragœdo Assyrios columbæ sacrificare ait: & in uenustissimo libello περὶ τῆς Συρίης θεοῦ, *Ἰχθύας, inquit,* χρῆμα ἱρὸν νομίζουσι, καὶ οὔκοτε ἰχθύων ψαύουσι. καὶ ὄρνιθας τοὺς μὲν ἄλλους σιτέονται, περιστερὴν δὲ μούνην, οὐ σιτέονται, ἀλλὰ σφίσι ἥδε ἱρή. τὰ δὲ γιγνόμενα, δοκέει αὐτοῖς ποιεέσθαι, Δερκετοῦς τε Σεμιράμιος εἵνεκα. τὸ μὲν, ὅτι Δερκετὼ μορφὴν ἰχθύος ἔχει. τὸ δὲ, ὅτι Σεμιράμιος τέλος, ἐς περιστερὴν ἀπίκετο. Arida nec pluuio.) ὀμβρίῳ, ὑετίῳ. *Pausanias in Atticis.* Pectora tristitiæ.) *mallem, lætitiæ, si alicuius antiqui codices accederet auctoritas.* Sed uarii flores.) *ostendit Osirim eundem esse & Bacchum.*

IN ELEGIAM VIII.

Non ego celari.) *ita exercitatum ac tritum dicit esse se in rebus amatorijs, ut uel ex nutibus*

intelligat, quasiq; auguretur; quis adolescens cuius puellæ amore ardeat: quare non esse, cur amorem suum abscondere nitatur Marathus: se enim facile perspicere, eum mirifico quodam Pholoes amore torqueri. Hunc Marathum amabat Tibullus: ut uersus ille indicat,

Eheu quàm Marathus lento me torquet amore.

sed eo usus erat aspero, ac difficili. hac igitur elegia, credo, ut uelificetur sibi, ac puerum ipsum hoc genere obsequij molliat, hortatur Pholoen, ut ei parcat, neque tam pulchro puero amatorem ullum, quamuis diuitem, anteponendum putet. Non ego celari.) *idem de se profitetur Propertius:*

Non me Chaoniæ uincant in amore columbæ
Dicere, quos iuuenes quæque puella domet.
Me dolor & lacrymæ merito facere peritum.
Atque utinam posito dicar amore rudis.

Nec mihi sunt sortes.) *Ouidius:*

Non ego Phœbe datas à te mihi mentiar artes:
Nec nos aeriæ uoce monemur auis.

& paulo post, Vsus opus mouet hoc. Quid tibi nunc molles.) *hæc uidetur hisce uersibus subesse sententia. Quid tibi prodest, ô Marathe, tantum studium posuisse in forma excolenda, ut Pholoen tui amore incenderes? contra enim cecidit. neque illa tui, sed tu ipsius amore correptus es. itaque ipsa iam tibi, etiam si incompta, atque inornata uenerit, placet.* Si non æra repulsa sonent.) *æris enim tinnitu credebant fieri, ut ne ma*

gicorum carminum sonus ad lunam perueniret: eamq;, hoc modo, laborantem adiuuari. Sed corpus tetigisse.) potitus igitur ea iam erat Marathus. sed ipsa post superba facta erat. Aspera barba.) liber uetus, hispida. At Venus inuenit.) non perfacile est uidere, horum quatuor uersuum sententia quo modo cum ceteris cohæreat. uidetur autem hoc dicere: Si forte metuat sibi Pholoe ne à diuite amatore illo sene deseratur, si se Maratho quoque facilem præbuerit; Venerem ipsam inuenisse modos, quibus ipsa clam cum puero delicias facere, & ut Plautus loquitur, caput collimare possit. Non lapis hanc.) mulier illa, quæ neminem habet, quicum se noctu oblectet, quæq; hieme longas illas noctes uiduas exigit; etiam si lapillorum ac gemmarum uim maximam habeat, uoluptatem tamen ex eis nullam capit.

IN ELEGIAM IX.

QVID mihi.) ruptam sibi à puero fidem conqueritur: & ei, qui illum, muneribus captum, abduxerat, male precatur. Nec tibi celanti fas sit peccare.) nec possis ita peccare, ut lateas. fas enim est δύνατόν. Paranti sit deus.) si clam peccare pares, præsto sit deus ille, qui dolos occultos esse non patitur. Permisit lene.) liber calamo exaratus, permisit sæua: ego legendum suspicor, permisit sæpe. Ista hæc persuadet.)

ista,

ista tua facies tam deformis ei persuadet, ut se comat, tantumq; in cultu corporis studium ponat, ut tibi bella uideatur? scilicet, ut fœdo, ac podagrico seni placeat, ita se comit. aut igitur cum interrogatione legendum est, aut è contrario intelligendum.

IN ELEGIAM X.

Qvis fuit.) *bellum detestatur: pacem autem commendat, & eius commoda enumerat.* At nobis ærata.) *post hunc uersum, uidetur aliquid deesse.*

IN LIBRVM II.

Qvisqvis adest.) *Ambarualis sacrificij descriptio est.* Vos quoque.) *hi uersus uarie leguntur alij. legunt, discedite ab aris, queis tulit: alij, discedat ab aris, cui tulit: alij, discedite ab aris cui tulit. meus uetus liber hac in parte mutilus est. scripturarum autem, quas protuli, ea, quæ primo loco posita est, mihi maxime probatur.* Extruet arte casas.) *puerilis ludicri genus. Horatius:*

Aedificare casas, plostello adiungere mures.

Idem alibi: ædificante casas qui sanior?

Fumosos Falernos.) *mire dictum. quasi uinū, non neutro, sed masculino genere diceremus.* Madere.) *madidos, aut uuidos uocabant ebrios; contraq; siccos, sobrios. sic & Græci βεβρεγμένυς ebrios*

dicunt. Dux pecoris hircus: auxerat hircus oues.) *quo modo, quæso, hircus oues auxerat? capras potius credidissem. scio à Græcis interdum* μῆλα *capras uocari. sed nihil ad rem. quid igitur? nimirum unius literulæ mutatio hanc effecit absurditatem. neque enim, auxerat, legendum est, sed duxerat.* Vos celebrem cantate deum.) *locum hunc, multis in libris deprauatum, primus ita legendum esse, ut nos edidimus, admonuit pater tuus Torquate, uir omni uirtute ornatissimus, Petrus Bembus, in eo libello, quem de Virgilij culice scripsit.* Matris lasciuo.) *in alijs, Martis, inepte. ipsam autem noctem matrem siderum uocat.*

IN ELEGIAM II.

Dicamus bona uerba.) *natalem aut suum, aut Cherinthi celebrat.* Dicamus b. u.) *Summa enim diligentia cauebant, ne sibi eo die uel imprudentibus uocula excideret ulla, in qua mali ominis aliquid inesset. uersum autem hunc ita distinguendũ putarim. Dicamus bona uerba (uenit natalis) ad aras.* Lingua faue.) ἢ σίγα, ἢ δ' εὔφημα φώνει. Iam reor hoc ipsos.) *puto hoc uotum tuum deos edidicisse, qui tam sæpe illud ex te audierint. quoties enim sacra facis, nihil prope ab eis aliud petis. hunc uersum, uisum est mihi, ut exponerem: propterea quòd Cyllenium quendam Veronensem fœde in eo declarando lapsum uidebam.*

IN ELEGIAM III.

RVRA tenent.) *dolet abesse se à puella sua, quæ rusticatum ierat.* Cornute.) *in alijs libris, Cherinthe.* Ipsa Venus latos.) *libri ueteres, lætos. quod placet. significat enim, agros dominæ suæ præsentia hilarari.* Pauit & Admeti.) *hac de re ita Apollinem ipsum alio loco commemorantem facit:*

Me quondam Admeti niueas pauisse iuuencas,
Non est in uanum fabula ficta iocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,
Nec similes chordis reddere uoce sonos:
Sed pellucenti cantus meditabar auena,
Ille ego, Latonæ filius atque Iouis.

Sequitur autẽ Tibullus Rhiani, ueteris poetæ Græci, & Callimachi μυθολογίαν, *qui Apollinem sponte Admeto seruijsse tradunt, ipsius amore captum. nam alij aiunt, eum damnatum à Ioue hac pœna ob interfectos Cyclopas: ut Euripides, apud quem Apollo ipse ita loquitur:*

Ὦ δώματ' Ἀδμήτει', ἐν οἷς ἔτλην ἐγὼ
Θῆσσαν τράπεζαν αἰνέσαι θεός περ ὤν.
Ζεὺς γὰρ κατακτὰς παῖδα τὸν ἐμὸν, αἴτιος,
Ἀσκλήπιον, στέρνοισιν ἐμβαλὼν φλόγα.
Οὗ δὴ χολωθεὶς, τέκτονας δίου πυρὸς
Κτείνω Κύκλωπας. καί με θητεύειν πατὴρ
Θνητῷ παρ' ἀνδρὶ τῶνδ' ἄποιν' ἠνάγκασεν.

Ἐλθὼν δὲ γαῖαν τήνδ' ἐβουφόρβουν ξένῳ.

Est autem hic ille admetus Pheretis filius, cui cum fatales anni expleti essent, Apollo à Parcis obtinuisse dicitur, ut ipsius morti mora aliqua produceretur, si quis reperiretur, qui pro eo mori uellet. tunc igitur neque Pheres, grandis natu pater, neque iam exacta ætate mater Clymene, neque denique quisquam amicorum repertus est, qui non suam, quàm alienam, uitam seruare mallet. sola uxor Alcestis ea in uirum fuit caritate ac fide, ut se sponte pro eo ad mortem obtulerit. sed & eam ipsam postea Hercules liberauit. ex eo cœptum est uulgo cani Athenis σκόλιον *quoddam, cuius alij Alcæum, alij Sappho, alij Praxillam Sicyoniam auctorē esse dicebant. cuius principium hoc fuit:*

Ἀδμήτου λόγον ὦ 'ταῖρε μαθὼν, τοὺς ἀγαθοὺς φίλει,
Τῶν δειλῶν δ' ἀπέχου, γνοὺς, ὅτι δειλῶν ὀλίγα χάρις.

Hæc autem uxor ei Apollinis beneficio uenerat. cum enim Pelias pater nuptias illius proposuisset ei, qui leonem & caprum ad eundem currum iungeret; id Apollo ipse confecit. Tauros.) *Callimachus, non tauros, sed equas iugales.*

Φοῖβον καὶ νόμιον κικλήσκομεν, ἐξ ἔτι κείνου
Ἐξ ὅτ' ἐπ' ἀμφρυσῷ ζευγίτιδας ἔτρεφεν ἵππους,
Ἠϊθέου ὑπ' ἔρωτι κεκαυμένος Ἀδμήτοιο.

Ipse deus.) *post hunc uersum desideratur pentameter. nam illi, qui in uarijs libris leguntur,*

In nemora, & pastas inde refere domum: aut,
Creditur ad mulctram constituisse prius: aut,
Et potum pastas ducere fluminibus:

adulterini sunt. hic postremus, qui trium minime ineptus est, in uetere quodā lib. scriptus est ad marginem, cū hac additione, Versus Aurispæ. Lacteus & mistus.) *non dubito, quin legendum sit, mistis: ut ad coagula ipsa referatur.* Delphica Pytho.) *Pytho aut Python, (utroque enim modo dicitur) urbs Phocidis, Apollini sacra, quæ alio nomine Delphis uocatur, & qui uicinum agrum incolunt, Delphi. ac Pytho quidem, aut, quòd ibi discerentur futura; aut, quòd ibi serpens Python contabuerit: Delphi autem à Delphyne: id enim nomen serpenti illi fuit, quem sagitis Apollo intefecit. Dionysius:*

Τῷ πάρα πυθῶνος θυόεν πέδον, ἧχι δράκοντος
Δελφύνης τριπόδεσσι θεοῦ παρακέκλιται ὁλκός.

Fabula nunc ille est.) *olim non homines modo, sed ipsi quoque dij aperte Veneri seruiebant: neque cuiquam amare pudor erat. nunc qui amorem colit, uulgi fabula est. at quem puellæ suæ amor ad ossa tetigit, mauult amare & à uulgo contemni, quàm sine amore deus esse. hæc quoque præterijssem silentio, nisi uidissem alios quosdam longissime ab horum uersuum sententia, quæ tamen satis aperta est, aberrasse.* Fabula.) *in omnium ore ac sermonibus uersatur. Horatius:*

Heu me: per urbem, (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui.

Geminare pericula.) *nam ipsa per se nauigatio periculosa est. at geminatur periculum, ubi bellum geritur mari.* Quas femina Coa.) *Plinius libro*

bro quarto, de Cea insula loquens: Ex hac, inquit, profectam delicatiorem feminis uestem, auctor est Var. Idem libro XI. Telas (de bombycibus loquitur) araneorum modo texunt, ad uestem luxumq; feminarum, quæ bombycina appellantur. prima eas redordiri, rursusq; texere inuenit in Ceo mulier Pãphila, Latoi filia, non fraudanda gloria excogitatæ rationis, ut denudet feminas uestis. Ex his Plinij locis iudicauit Hermolaus Barbarus, ubicunque apud poetas Coarum uestium mentio est, Ceas, non Coas, legi oportere. ego nihil temere asseuerauerim. nam & Hermolai auctoritas magna est, & argumenta, quibus utitur, firma: neque tamen librorum ueterum, quæ contra stat, contemnenda consensio; presertim cum, bombycas etiam in Co insula nasci, idem Plinius tradat. Adde, quod Aristotelis uerba sunt è quinto περὶ ζώων ἱστορίας. Ἐκ δὲ τούτου ζώου καὶ τὰ βομβύκια ἀναλύουσι τῶν γυναικῶν τινὲς ἀναπηνιζόμεναι, κἄπειτα ὑφαίνουσι. πρώτη δὲ λέγεται ὑφᾶναι ἐν Κῷ Παμφίλη Λατώου θυγάτηρ. sed Hermolaus apud Aristotelem quoque, ἐν Κέῳ, non ἐν Κῷ, legendum esse censebat.

Nota loquor.) *aliquem notat, qui, cum aliquando seruus fuisset, postea diuitijs fretus, ad regiam potentiam peruenerat.* Nemesim qui abducis.) *ita emendaui è meo uetere libro: cum inepte antea legeretur, Nemesim quæ ducis.*

IN ELEGIAM IIII.

SED Venus ante alias.) *liber uetus, ante alios. placet.*

placet. Sed precium si grande feras.) *idem prope cecinit Antipater Thessalonicensis in quodam epigrammate, his uersibus:*

Ἢν μὲν γὰρ τὸ χάραγμα φέρῃς φίλος, οὔτε θυρωρὸς
Ἐν ποσὶν, οὔτε κύων ἐν προθύροις δέδεται. *id est,*
Nam precium si grande feras, nec ianitor ullus,
Nec uinctus rigidas stat canis ante fores.

IN ELEGIAM V.

PHOEBE faue.) *Messallinum celebrat, cooptatum in collegium* XV *uirorum, ad quos cura librorum sibyllinorum pertinebat.* Tua templa.) *sibyllinos enim libros, duobus auratis forulis condiderat Augustus sub Palatini Apollinis basi. Suetonius.* Ad tua sacra.) *liber calamo exaratus, ad tua templa.* Chartas uatis.) *sibyllæ libros.* Hæc fore credebat.) *sibylla, utpote futuri conscia, iam tum credebat Romam fore, cum adhuc fumaret Troia.* Cum mæstus.) *Aeneas.* Fundauerat.) *alij, formauerat: alij, firmauerat.* Sed tunc pascebant.) *confer cum hoc loco, quæ scribit Propertius principio libri quarti.* Impiger Aenea.) *hæ sunt sortes, quas Aeneæ sibyllam dedisse dicit.* Lauros uescar.) *laurum enim comedebant uaticinaturi. quod iampridem annotauerat Ludouicus Cœlius.*
Quicquid Amalthea.) *pendet è superioribus, usque ab illis uersibus:*

Phœbe

Phœbe sacras Messallinum sine tangere chartas
Vatis; & ipse, precor, quid canat illa, doce.
nunc addit, non tantum doce eum, quid canat sibylla Cumana; uerum etiam, quicquid Amalthea, Marpesia, ceteræq; dixerunt. ac quemadmodum exposuerat, quid Cumana cecinisset: sic hoc loco exponit, quid ceteræ dixerint: aitq; eas complexas esse uersibus suis prodigia, quibus bellorum ciuilium tumultus, ceteræq; calamitates portenderentur. Sciendum autem est, libros illos sibyllinos, qui Romæ asseruabantur, non unius sibyllæ opus, sed è plurium sibyllarum carminibus concinnatum quiddam fuisse. Amalthea.) *Amaltheam & Cumanam eandem ex Varrone facit Lactantius: & eam ipsam ait Demophilen, aut Herophilen uocari, ut appareat, Tibullum alios auctores secutum. Marpesia autem Solonis & Cyri temporibus fuit.* Quasq; Albana.) *Albanam uidetur dicere, quam alij Albuneam, genere Tiburtem.* Perlueritq;.) *putarim legendum, pertuleritq;.*

IN ELEGIAM VI.

AD. latus ille uolet.) *antea legebatur, ad latus ire uolet: ego, (uerum enim fatebor,) coniectura tantum fretus, (nam ueteres libri hac quidem in parte cum uulgatis consentiebant) scribendum curaui, ad latus ille uolet. neque mihi ullo modo dubitandum uidetur, quin ita legendum sit.* Et mihi grata tuba est.) *alij, & mihi facta tuba est. ego, in ueterum*

terum librorum discrepantia, eam scripturam secutus sum, quæ mihi probabilior uisa est. Scilicet extinctas.) *legendum puto, si licet.* Lena uetat miserum Phyrne.) *sic antea legebatur. Sed ego, quanquam uetustis libris repugnantibus, statui legendum Phryne. eodem modo corruptum est nomen hoc alicubi apud Propertium: ut suo loco dicetur.*

IN LIBRVM IIII.

MARTIS Romani.) *Dialogus est ipsius poetæ cum Musis sanequam elegans. Cum calendis Martijs (qui dies hodiernus est) ad mulieres munera mitti soleant, dicite, quo modo potissimum Neæram meam debeam munerari. Tum illæ. Mittito ei uersuum tuorum libellum, omni diligentia exornatum atque expolitum. At poeta. Immo uero uos ipsæ ite, ac librum ad eam perferte, meq; apud ipsam in quammaxima gratia ponite.* Versibus illa tuis.) *ita legendum est, non, ut antea, meis. Musæ enim ipsæ loquuntur.* Si nostri mutua cura est.) *si, pro, an, more græco.* Vir quondam, nunc frater.) *id quo modo acciderit, coniectura satis assequi non queo; ut, qui antea uir fuerat, nunc sit frater; idemq; speret, quæ nunc soror est, aliquando coniugem fore. nisi forte id est, quod unum mihi uenit in mentem: Tibullum (ipsum enim esse arbitror, qui se ficto nomine Lygdamum uocat) & hanc Neæram, quæcunque tandem est: nam hoc quoque nomen commenticium*

menticium est; eos igitur fratrum aut sororum filios fuisse. Notum est autem, *& eos, qui fratribus sororibus ue editi sint, fratres uocari; & inter eos olim & legitimas & usitatas fuisse nuptias.* Hanc igitur *sororem suam uidetur Tibullus aliquandiu in matrimonio habuisse: deinde casu aliquo interuenisse discessio.* Sperabat autem *Tibullus, nuptias denuo conglutinatum iri, idq; toto pectore cupiebat.* Hoc *probabilius afferre nunc quidem nihil possum.*

IN ELEGIAM II.

QVI primus.) *tantum dolorem esse dicit, quem capit è suo & Neæræ dissidio, ut mortem sibi ex eo imminere præsentiat.* Tot mala perpessæ.) *uersus hic in quibusdam ueteribus libris ita legitur,*
Tot *mala perpessæ tot superesse meæ:* *in alijs,*
Tot *mala perpessæ tædia natæ meæ.*
ego hoc posterius uerum puto: & ita expono. Non *est mihi pudor uera loqui, ac fateri, natum esse in animo meo uiuendi tædium, ex quo tot perpessus sum mala.* Dolor huic & cura.) *nihil horum uerborum sententia, ut mihi quidem uidetur, apertius: sed tamen sunt, qui etiam media in luce offendant, locumq; hunc, non intelligendo, corrumpant. hoc igitur dicit.* Dolor *& cura, quam concepit ex Neæra coniuge erepta, fuit ei caussa perire, id est, caussa pereundi.*

IN ELEGIAM III.

QVID prodest.) *negat sibi quicquam distracto à Neæra esse posse iucundum: seq; mori cupere, ni spes sit, fore, ut illa redeat.* Quid prodest.) *quid prodest, tam sæpe petijsse à dijs, ut tecum uitam exigere liceret, si id nunc non datur?* Non opibus.) *præclara sententia. cui similis est illa Varronis,*

Non fit thesauris, non auro pectu' solutum.
Sed in uerbo, leuantur, est homonymia. alio enim modo leuari mentes, dicimus, & alio, curas.

IN ELEGIAM IIII.

DI meliora.) *detestatur somnium, quo usus sibi erat audire ex Apolline, Neæram alterius uiri amore captam esse: ipsiusq; dei uerbis eam admonet, ne quod eiusmodi consilium capiat.* Desinite in uotis.) *suspicor legendum, Desinite in uanis.* Diui uera monent.) *in oraculis, & in extispicijs ueritas inest, non in somnijs.* Venturæ nuncia sortis.) *non, uera nuncia, ut inepti exponunt: sed, exta nuncia uenturæ sortis, uera monent.* Tuscis.) *notum est, quantopere ea gens omni diuinarum rerum intelligentia credita sit excellere.* At natum in curas.) *ita est in meo uetere libro: & melius uidetur, quàm quod in alijs*

aliјs legitur, Et *uanum metuens.* Iam nox ætherium.) *describit tempus illud, quo uera somnia uideri solent: ut è* Theocrito *&* Horatio *alibi docuimus.* Solicitas deficit ante domos.) *qua hora ego nondum somnum uideram, ea hora in domibus solicitis, id est, quas incolunt naui, & industrij homines, nemo amplius dormit.* Myrrhea.) *ita legendum est, non, ut in aliјs,* Myrtea. Horatius: Myrrheum *nodo cohibente crinem.*

Diuersasq; suas.) *lego,* Diuersasq; suis. Hoc alium.) *ita emendaui è meo uetere libro: cum in aliјs legeretur, ac alium. est autem simile loquendi genus illi* Horatiano,

alium sapiente bonoq;.

& illi, Qui *species alias ueris. ita enim legendum esse docuit nuper homo eruditissimus* Dionysius Lambinus.

IN ELEGIAM V.

LAVDANDAE deæ.) *uidetur exprimere uoluisse epitheton* ἐπαινὴν, *quod* Græci *tribuunt* Persephonæ Hesiodus:

Ἰφθίμου τ᾽ Ἀΐδεω, καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.

Homerus:

Κικλήσκων Ἀΐδην καὶ ἐπαινὴν Περσεφόνειαν.

Græci tamen grammatici aliter id nomen interpretantur.

Cum cecidit fato.) *eodem illo anno cum se natum*

tum significaret Ouidius, hoc eodem uersu usus est. ita enim scribit.

Editus hinc ego sum: nec non, ut tempora noris,
Cum cecidit fato consul uterque pari.

Parcite pallentes undas.) *sic supra; pallida Ditis aqua. in alijs, Vmbras. & sic Virgilius: Pallentes umbras Erebi.* At uobis.) *inepte in alijs legebatur, Atque mihi. ego mei ueteris libri scripturam repræsentandam curaui.*

IN ELEGIAM VI.

Illaq; si qua est.) *libri ueteres, illa q; sic qua. ego legendum puto, illa q; sicca.* Tu puer & liquidum.) *malim, Tu puer huc liquidum.*

Eorum quæ peccata sunt à librarijs, recognitio: simulq; uaria scriptura quorundam locorum partim ex ingenio deprompta, partim ex antiquis libris.

char. 3 ver. 19

Parua seges satis est; satis est requiescere lecto,
Scilicet & solito membra leuare toro.

suspicabar hoc distichon ita legendum:

Parua seges satis est: satis est, requiescere lecto
Si licet, & solito membra leuare toro. sed

non ausus sum recedere à uetustis libris.

ead.	25	sit diues, iure	sit diues iure,
4.	19	capiti.	libri ueteres, capite. & ita legendum puto.
5:	15	Mollis, &	Mollis &
ead.	25	caput.	caput:
ead.	28	rides, mala nostra caueto	rides, mala nostra caueto.
7:	27	Nudus, &	Nudus &
9.	9	Tityo	Titio
ead.	10	Tityum	Titium
ead.	22	adest.	abest.
12.	14	Aquit nas	Aquitanas
ead.	16	Euenere nouos	Euenere. nouos
12:	12	miratus	miratur
ead.	eod.	Osirin,	Osirin
ead.	13	Barbara	Barbara,
ead.	28	Osyri,	Osiri,
13.	5	geminúmq; choreis,	geniumq; choreis
14.	13	torpes	torques
ead.	16	luteo	aut crasis est, aut legendum, ut in quibusdam ueteribus, luto.
14:	9	fixa	ficta

ead.	11	nuuc	nunc
ead.	24	petituras	si nihil uitii subest, secundã syllabam produxit, præter consuetudinẽ.
15.	2	inualidos,	inualidos
15:	5	Vt	At
ead.	8	curæ	cura
16.	3	Hinc	Huic
ead.	12	dea,	dea
ead.	21	syphus	scyphus
18.	4	ueterisq;	ueteris
19.	3	Voce palam	Voce, palam
20.	6	cineresq;	crinesq;
ead.	24	extremus	externus
20:	13	At,	At
21:	15	sonat	sonant
24.	7	istos	iustos
26.	20	demonstrent	demonstret
26;	5	tempori	tempore
ead.	14	Sydonio	Sidonio
27.	26	sollicitas	solicitas
28.	27	nomina	nomine
29.	13	Cimerios	Cimmerios
32.	2	intersunt	inter sunt
33.	14	regno	regio
ead.	18	orbes	orbis
ead.	27	hybernas	hibernas
33:	5	negat	quidam ueteres libri, necat
33:	9	partu	partus
34.	6	modo	modo,
34:	1	Seu soluit	totus hic uersus delẽdus est.
36.	26	Sit iuueni	post hunc uersum, flagitiosa operarũ negligentia, omissus est uersus integer: Hic idem uotis iam uetus assit amor.
39.	1	tuts	tuis
ead.	5	ais,	ait,

41: 8	uinum	uiuum
ead. 29	ὀμωρινοῖο	ὀπωρινοῖο
42. 6	Ρυκνᾶς	Πυκνᾶς
43: 3	πάντα	πάντη
ead. 7	ἀγισείας	ἀγισείας
44: 29	αἰσχέστην	αἰσχίστην
45. 14	ſoli	ſolis
ead. 23	diximus) templo	diximus) eum templo
46: 21	ποιεῖ τε	ποιεῖτε
48. 8	uerſo	uerſu
48: 22	tanta	hanc uocem librarii ſine cauſſa geminarunt.
ead. 23	aliquasq;	aliasq;
49: 16	σιτένται	σιτέονται
ead. 18	τὶ	ϗ
ead. eod.	Σεμιράμοις	Σεμιράμιος
50. 16	facere	fecere
51. 14	leguntur alii	leguntur. alii
52: 18	nupitas	nuptias
ead. 19	id Apol	id ei Apol
ead. 27	refere	referre
55: 17	natæ	nata

ſunt & alia quædam, ſed & pauca, & leuia.